

Spis treści

I.	CHARAKTERYSTYKA LGD	3
1.	Forma prawna i nazwa stowarzyszenia.....	3
2.	Obszar	3
3.	Potencjał LGD.....	4
II.	PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	8
1.	Opis partycypacyjnych metod tworzenia LSR.....	8
2.	Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji.....	10
III.	DIAGNOZA.....	10
1.	Grupy mieszkańców szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.....	10
2.	Charakterystyka gospodarki regionu	11
3.	Opis rynku pracy.....	13
4.	Aktywność sektora społecznego obszaru LGD.....	14
5.	Wskazanie problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk.....	15
6.	Spójność wewnętrzna obszaru	16
7.	Dziedzictwo kulturowe	16
8.	Zasoby przyrodnicze	18
9.	PODSUMOWANIE DIAGNOZY	19
IV.	ANALIZA SWOT.....	20
V.	CELE I WSKAŹNIKI.....	22
1.	Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.....	22
2.	Proces formułowania celów, uzasadnienie ich zgodności z celami programów w ramach, których planowane jest finansowanie LSR.....	25
VI.	SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	40
1.	Formy wsparcia operacji w ramach LSR	40
2.	Cel tworzenia procedur	40
3.	Zakres procedur	40
4.	Formułowanie kryteriów wyboru	41
VII.	PLAN DZIAŁANIA.....	1

VIII. BUDŻET LSR.....	44
IX. PLAN KOMUNIKACJI	45
X. INNOWACYJNOŚĆ	46
1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami.....	48
XII. MONITORING I EWALUACJA	54
XIII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	57
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	58
XIV. ZAŁĄCZNIKI	59

I. CHARAKTERYSTYKA LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Forma prawna partnerstwa – Stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną

Status prawny: stowarzyszenie powstało i działa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o Stowarzyszeniach (Dz.U. z 2003r. Nr 96, poz.874, z 2004r. poz.102, poz.1055, z 2007r. 112, poz.766 oraz z 2011r. Nr 112, poz.654,) na podstawie art.15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz.427 oraz 2008r. Nr 98, poz.634 z późniejszymi zmianami oraz Ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 18 marca 2015r., poz. 378 z późniejszymi zmianami), Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z 20 lutego 2015r. (Dz.U. poz.349 z dnia 13 marca 2015r. z późniejszymi zmianami), Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. z późniejszymi zmianami.

Nazwa - **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ujście Baryczy Gmin Góra-Niechlów-Wąsosz**

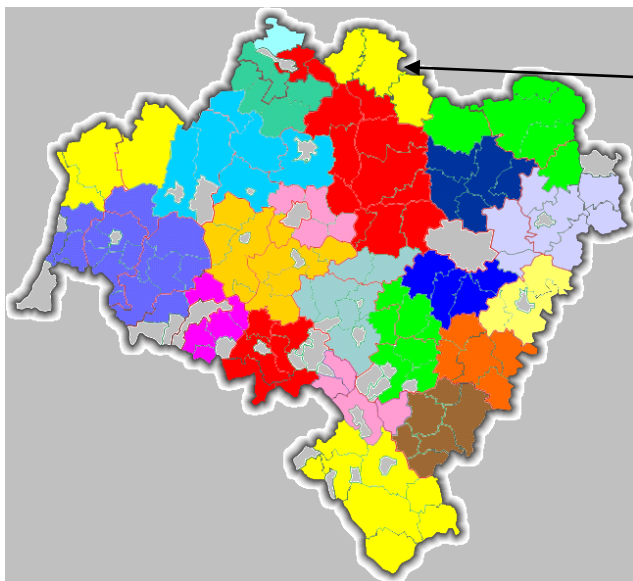
2. Obszar

Obszar LGD Ujście Baryczy obejmuje 3 gminy województwa dolnośląskiego wchodzące w skład powiatu górowskiego – **Góra, Niechlów** oraz **Wąsosz**. Teren ten położony jest w północnej części województwa dolnośląskiego. Obszar położony jest na styku 3 województw – wielkopolskiego, lubuskiego i dolnośląskiego. Graniczy od północy i północnego – wschodu z gminami powiatu leszczyńskiego i rawickiego (województwo wielkopolskie), od zachodu z powiatem wschowskim (województwo lubuskie) oraz gminami Jemielno, Głogów, Pęcław, Żmigród, Prusice, Rudna - położonymi w województwie dolnośląskim.

Wszystkie gminy partnerstwa należą do zlewni rzeki Baryczy prawostronnego dopływu rzeki Odry.

Powierzchnia obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju wynosi: gm. Góra – 266,11 km² ; gm. Niechlów 151,03 km²; gm. Wąsosz – 197,21 km² ; łącznie 614,35 km². Teren ten zamieszkuje (wg danych z 31 grudnia 2013 r. osób zameldowanych na pobyt stały) 33 237 mieszkańców, na 1 km² przypada 54,1 mieszkańców.

Obszar LGD Ujście Baryczy na tle województwa dolnośląskiego

Gminy: Góra, Niechlów, Wąsosz

3. Potencjał LGD

3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

LGD „UJŚCIE BARYCZY” działa w formie stowarzyszenia. W Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowana została pod numerem: 0000313176 w dniu 8 września 2008 roku.

LGD „UJŚCIE BARYCZY” uczestniczyła we wcześniejszym okresie programowania w realizacji podejścia Leader w ramach PROW 2007-2013

Początek budowania partnerstwa związany jest z inicjatywą władz i mieszkańców gmin Góra, Niechlów, Wąsosz oraz Powiatu Górowskiego, w celu wdrażania i realizacji programu Leader w Powiecie Górowskim. Zaowocowało to podpisaniem w dniu 11.12.2007 roku „Deklaracji współpracy na rzecz powstania Lokalnej Grupy Działania na obszarze powiatu górowskiego”. Grupa zaangażowana w proces budowania partnerstwa składała się z osób, zaangażowanych w pracę nad strategią rozwoju, reprezentujących sektor publiczny, społeczny i gospodarczy. W ramach prac tej grupy wypracowane zostały zapisy statutu, zorganizowane spotkanie założycielskie, na którym wybrano organy stowarzyszenia oraz przeprowadzono proces rejestracji Lokalnej Grupy Działania. W latach 2009 – 2015 LGD Ujście Baryczy realizowała zadania zgodne z umową zawartą z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2007-2013. Większość członków LGD uczestniczyła we wdrażaniu LSR w ramach PROW 2007-2013. Zarówno pracownicy biura LGD jak i Rada LGD posiadają doświadczenie niezbędne do zarządzania LGD oraz przeprowadzania naborów. Biuro zatrudnia obecnie 2 osoby, które zatrudnione są na umowę o pracę od 2009 i 2011 roku. Czynnie i bez zastrzeżeń realizowały proces wdrażania LSR, uczestniczyły w licznych szkoleniach związanych z LGD doskonaląc swoją pracę na rzecz stowarzyszenia. Ponad 50 % członków Rady stowarzyszenia posiada doświadczenie w ocenie wniosków lub realizacji wniosków dofinansowanych w ramach wdrażania LSR. Ponadto wszyscy członkowie rady bezpośrednio po wyborze uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym funkcjonowania i zasad pracy Rady LGD.

LGD Ujście Baryczy zamierza, korzystając z dotychczasowych doświadczeń (podejście LEADER w ramach PROW 2007-2013) kontynuować swoją politykę w ramach PROW 2014-2020.

W ramach dotychczasowego doświadczenia LGD Ujście Baryczy przeprowadziła 9 naborów wniosków, dofinansowała 71 operacji zrealizowanych przez beneficjentów, którzy wykorzystując zdobyte doświadczenie planują podobne inwestycje na nowy okres programowania. LGD realizowała zadania z zakresu wdrażania LSR, nabywania umiejętności i aktywizacji,

wdrażania projektów współpracy oraz funkcjonowania LGD. Nabyła doświadczenie, które będzie niezwykle cenne w nowym okresie programowania.

Wszystkie zrealizowane działania w projektach przyczyniły się do wzrostu rozpoznawalności Stowarzyszenia LGD Ujście Baryczy. Nastąpił rozwój turystyki (zainicjowaliśmy cykliczne imprezy sportowe), rękodzieła (coroczny jarmark wyrobów tradycyjnych). Wzrosło zaangażowanie mieszkańców w realizację swoich własnych pomysłów, powstawanie organizacji pozarządowych i ich aktywny udział w życiu obszaru. Zrealizowane operacje wpłynęły na zwiększenie aktywności mieszkańców, poprawę infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno - sportowej oraz wiedzę i doświadczenie mieszkańców obszaru, która zostanie wykorzystana podczas wdrażania LSR w ramach PROW 2014-2020. Kontynuacja poprzedniego okresu programowania pozwoli na dalszy rozwój potencjału obszaru co przyczyni się do zwiększenia liczby turystów i potencjalnych inwestorów odwiedzających region.

3.2. reprezentatywność LGD – opis członków, sektorów itp.

LGD „UJŚCIE BARYCZY” jest partnerstwem trójsektorowym, tzn. jego członkami są osoby reprezentujące 3 sektory: publiczny, gospodarczy i społeczny.

Członkami Stowarzyszenia są osoby fizyczne, członkowie zwyczajni, w tym osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw, przedsiębiorcy, stowarzyszenia oraz mieszkańcy. Najwyższym organem w Stowarzyszeniu jest Walne Zebranie Członków, wewnętrznym organem kontrolnym jest Komisja Rewizyjna, organem decyzyjnym Rada, która dokonuje wyboru operacji realizowanych w ramach LSR oraz ustala kwoty wsparcia. Nadzór nad LGD sprawuje Marszałek Województwa Dolnośląskiego.

Na dzień 31.12.2015r. LGD „UJŚCIE BARYCZY” liczy 63 członków. Wszyscy członkowie są członkami zwyczajnymi, co oznacza, że posiadają oni pełnię praw członka LGD. Statut LGD „UJŚCIE BARYCZY” przewiduje również członków wspierających i honorowych, jednak aktualnie stowarzyszenie nie zrzesza takich członków. Skład LGD może być w każdym czasie rozszerzony o nowych członków. Procedurę tę określa statut LGD „UJŚCIE BARYCZY”. Określone jest w nim, że członkowie LGD dzielą się na zwyczajnych, honorowych i wspierających. Członkami mogą być zarówno osoby fizyczna jak i prawne spełniające warunki określone w statucie. Statut określa również przypadki, w których następuje utrata członkostwa.

Strukturę członków LGD „UJŚCIE BARYCZY” przedstawia poniższa tabela

PŁEĆ^{*)}	mężczyźni	32
	kobiety	31
SEKTOR	publiczny	23
	gospodarczy	13
	społeczny	27
GMINA	Góra	38
	Niechlów	8
	Wąsosz	13
	Spoza obszaru LGD	4

^{*)} płeć członków LGD będących osobami prawnymi określono wg. ich reprezentantów

3.3. Rada LGD

Członkowie LGD reprezentują wszystkie sektory. Organem decyzyjnym w LGD „UJŚCIE BARYCZY” jest Rada, licząca 11 członków. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji, ustalenie kwoty wsparcia dla beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie na realizację operacji, zawartej w Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022.

W strukturze organu decyzyjnego na uwagę zasługuje fakt, że zasiadają w nim przedstawiciele wszystkich sektorów i wszystkich gmin z obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju z zachowaniem zasady, iż żaden z sektorów nie jest reprezentowany przez więcej niż 49% członków.

Strukturę Rady LGD przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Sektor	Gmina	Doświadczenie
1.	Ludwik Skoczylas	Przewodniczący	gospodarczy	Góra	Przewodniczący Rady LGD w ramach PROW 2007-2014
2.	Elżbieta Maćkowska	sekretarz	publiczny	Góra	Członek Rady LGD w ramach PROW 2007-2014
3.	Halina Mielnik	zastępca przewodniczącego	społeczny	Wąsosz	Członek Rady LGD w ramach PROW 2007-2014
4.	Teresa Sibilak	członek	społeczny	Góra	Członek Rady LGD w ramach PROW 2007-2014
5.	Bożena Gawlicz	członek	społeczny	Góra	Członek Rady LGD w ramach PROW 2007-2013
6.	Maria Michta	członek	społeczny	Wąsosz	Członek zarządu LGD w ramach PROW 2007-2013
7.	Agnieszka Jędryczka	członek	publiczny	Góra	Realizowała projekty dofinansowane przez UE
8.	Marzena Myszorek	członek	gospodarczy	Góra	Członek LGD, uczestniczyła w działaniach LGD
9.	Marlena Jodko	członek	gospodarczy	Góra	Realizowała projekty dofinansowane przez UE
10.	Joanna Laksander	członek	publiczny	Niechlów	Realizowała projekty w ramach PROW 2014-2020, działaczka społeczna
11.	Iwona Buczyńska	członek	gospodarczy	Góra	Członek LGD, uczestniczyła w działaniach LGD

W strukturze organu decyzyjnego na uwagę zasługuje fakt, że zasiadają w nim przedstawiciele wszystkich sektorów i wszystkich gmin z obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju. Sektor publiczny jest reprezentowany przez 27,27% członków, społeczny 36,36% a gospodarczy 36,36%. Żadna z grup interesu nie posiada powyżej 49% praw głosu. Wszyscy członkowie Rady LDG zostali uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym zasad funkcjonowania i obowiązków Rady. W celu zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w Radzie LGD prowadzony będzie rejestr interesów członków Rady, ujawniający powiązania osobiste i służbowe z potencjalnymi wnioskodawcami. Członkowie Rady uczestniczyć będą w cyklicznie organizowanych szkoleniach dotyczących sprawnej i merytorycznej pracy rady oraz LSR a ich wiedza będzie poddana weryfikacji w formie testu.

3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Zasady i procedury funkcjonowania LGD „UJŚCIE BARYCZY” określają poniższe dokumenty wewnętrzne dokładnie opisujące zasady i procedury funkcjonowania a ich zapisy zapewniają przejrzystość i jawność działania: statut stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „UJŚCIE BARYCZY” Gmin Góra-Niechlów-Wąsosz,

- 1) regulamin Walnego Zebrania Członków,
- 2) regulamin Zarządu,
- 3) regulamin Rady,
- 4) regulamin Komisji Rewizyjnej.
- 5) regulamin biura LGD

Każdy z wymienionych organów posiada swój Regulamin organizacyjny. Regulaminy są załącznikami do wniosku o wybór LSR. Wszystkie dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD znajdują się na stronie internetowej www.ujsciebaryczy.pl, w zakładce „Statut, Władze”. Każdy z członków otrzymuje komplet dokumentów regulujących funkcjonowanie wraz z bieżącymi uzupełnieniami zgodnymi z obowiązującymi przepisami prawa.

Działalność władz stowarzyszenia wspomagana będzie i obsługiwana przez biuro LGD. Biuro Lokalnej Grupy Działania „UJŚCIE BARYCZY” mieści się w budynku administracyjnym Domu Kultury w Górze, przy ul. Armii Polskiej 11 – 13. Pomieszczenie biurowe ma powierzchnię 27,15 m². Istnieją w nim 2 stanowiska pracy z dogodną możliwością przyjmowania i obsługi interesantów. Powierzchnia biura daje także możliwość organizowania małych spotkań w grupie ok. 10 osób. Możliwość spotkań do 30 osób daje natomiast sala narad Urzędu Miasta i Gminy w Górze, z której Lokalna Grupa Działania może korzystać na mocy porozumienia zawartego z Burmistrzem Góry.

Zakłada się zatrudnienie 2 pracowników w biurze LGD. Obie osoby posiadają doświadczenie i kwalifikacje do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym. Obecnie obsługa rachunkowo księgową prowadzona jest przez zewnętrzne biuro rachunkowe. Dopuszcza się ewentualność zatrudnienia księgowego do prowadzenia dokumentacji księgowej Lokalnej Grupy Działania w ramach umowy o pracę w niepełnym wymiarze godzin.

Opracowano dokument pn. „Opis stanowisk pracy w biurze”, z wyszczególnieniem stanowisk pracy wraz z określeniem zakresu obowiązków i odpowiedzialności pracowników biura, a także wymagań koniecznych i pożądaných do pracy w biurze LGD.

LGD w swojej działalności kierować się też będzie zasadami: otwartości, jawności i przejrzystości. Zasady te realizowane będą poprzez ścisłe przestrzeganie przepisów prawnych oraz dokumentów wewnętrznych regulujących działalność LGD oraz postanowień niniejszej Strategii, a także za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz bieżące informowanie o swojej działalności za pośrednictwem prasy lokalnej oraz strony internetowej. Zarówno statut jak i wszelkie regulaminy i procedury zostaną publicznie udostępnione na stronie internetowej LGD.

Doświadczenie pracowników Biura:

Kierownik biura – wykształcenie wyższe, doświadczenie w prowadzeniu biura LGD od 2009r., ukończone liczne szkolenia z zakresu prowadzenia organizacji pozarządowej, szkolenia z zakresu zarządzania projektami Unii Europejskiej

Specjalista ds. zarządzania projektami, ewaluacji i monitoringu – wykształcenie wyższe: administracja, pracuje w biurze LGD od 2011 roku, ukończone liczne szkolenia z zakresu prowadzenia organizacji pozarządowej i wdrażania LSR, posiada bogate doświadczenie we wdrażaniu zadań PROW.

Członkowie Zarządu LGD posiadają doświadczenie i ukończone szkolenia dot. wdrażania LSR, realizowali PROW 2007-2013, Oś IV LEADER. Członkowie Zarządu uczestniczyli czynnie w pracach wdrożeniowych, promocyjnych

na obszarze LGD. Opis stanowisk oraz pracę biura reguluje Regulamin Biura.

3.5. Potencjał ludzki a regulaminy władz

Członkowie Lokalnej Grupy Działania „UJŚCIE BARYCZY”, w większości posiadają doświadczenie w zakresie pozyskiwania środków „unijnych”. Większość członków wykazała, że realizowała projekty związane z PROW, bądź inne projekty na obszarze wiejskim.

Doświadczenia u członków LGD wynika z zaangażowania w działania związane z wdrażaniem LSR, nabywaniem umiejętności i aktywizacją realizowaną przez LGD Ujście Baryczy. Członkowie zaangażowani w pracę na rzecz LGD posiadają odpowiednie kompetencje do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju lokalnego. Członkowie Rady LGD przeszli przeszkolenie dot. zasad funkcjonowania rady i procedury wyboru wniosków. W razie zmiany w obrębie rady, każdy nowy członek będzie zobowiązany do uzupełnienia procesu szkoleniowego.

Regulaminy Rady, Zarządu, biura LGD zawierają minimalne wymagania kompetencyjne, w stosunku do osób będących członkami lub pracownikami tych organów.

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

1. Opis partycypacyjnych metod tworzenia LSR

W procesie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju aktywnie uczestniczyli przedstawiciele mieszkańców całego obszaru LGD. Mieszkańcy za pośrednictwem ogłoszeń, plakatów, informacji na stronie www i portalu społecznościowego oraz podczas anonsów indywidualnych zostali poinformowani o procesie tworzenia strategii z udziałem społeczności lokalnej. Na stronie internetowej LGD zamieszczono harmonogram spotkań z określeniem grup docelowych.

W tworzeniu strategii wykorzystano następujące narzędzia:

- Spotkania warsztatowe
- Analiza ankiet
- Spotkania fokusowe
- Spotkania otwarte
- Forum lokalne
- Konsultacje indywidualne

Spotkania warsztatowe - były to spotkania wszystkich mieszkańców, reprezentantów różnych sektorów, grup defaworyzowanych, partnerów zaangażowanych w prace, a także spotkania roboczych grup tematycznych. W ramach tych prac wypracowane zostały: analiza SWOT, wizja i misja, cele i przedsięwzięcia. Na podstawie prac warsztatowych i w uzgodnieniach z zarządem LGD przygotowane zostały lokalne kryteria wyboru operacji oraz budżet LSR.

Ankiety - sporządzone zostały przez biuro LGD i dotyczyły działalności stowarzyszenia, zadań proponowanych do realizacji, oczekiwań społecznych oraz napotykanymi trudnościami. Kolejna ankieta skierowana była do przedsiębiorców. Ankiety w formie dokumentu do pobrania zamieszczone zostały na stronie internetowej LGD, rozdysponowane zostały do gmin członkowskich oraz przesyłane były pocztą elektroniczną do członków i sympatyków stowarzyszenia. Również podczas innych spotkań zachęcano do wypełnienia ankiety. Zebrano 89 ankiet i poddano je analizie.

Spotkania fokusowe, wywiad fokusowy - inaczej moderowana dyskusja na konkretny temat prowadzona z zebraną

w jednym miejscu grupę ludzi. W wywiadzie fokusowym najczęściej bierze udział badacz – moderator i grupa kilku - kilkunastu osób. Spotkania fokusowe zostały przeprowadzone w kilku grupach – przedstawiciele władz gmin członkowskich, zespoły robocze wyłonione podczas spotkań otwartych, które miały miejsce w każdej gminie członkowskiej, przedstawiciele różnych branż

Spotkanie otwarte – spotkania przeznaczone dla ogółu społeczności zamieszkującej dany teren, nie uwzględniające żadnej kategoryzacji uczestników. Konsultacyjne te poświęcone były w szczególności poznaniu mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń regionu, omówieniu potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Uczestnikami spotkań byli zarówno członkowie LGD jak i osoby nie będące członkami, przedstawiciele różnych sektorów, środowisk, organizacji oraz osoby z tzw. grup defaworyzowanych. Na spotkaniach konsultacyjnych utworzyły się grupy robocze, które uczestniczyły w spotkaniach fokusowych.

Forum lokalne

Spotkanie skupione na konkretnym obszarze tematycznym. Pozwala członkom danej społeczności wziąć udział w dyskusji dotyczącej ważnych kwestii. Uczestnicy Forum mają możliwość zwrócić się z pytaniem jak również zgłaszać swoje opinie i propozycje. Uczestniczą w nim mieszkańcy danego obszaru, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele innych działających na danym terenie instytucji i zrzeszeń (np. organizacji pozarządowych), Tak dobrana grupa powinna liczyć ok. 20 osób.

Forum lokalne nie jest gremium decyzyjnym – jego celem jest dostarczenie interesariuszom wiadomości na temat podejmowanych przez władze działań i ich polityki oraz ich konsultowanie.

Konsultacje indywidualne - Przeprowadzono indywidualne spotkania konsultacyjne z grupami odbiorców podczas imprez i wydarzeń lokalnych.

Opis metod zaangażowania społecznego stosowanych w przygotowaniu LSR		
Etap	Metoda	uczestnicy
Definiowanie potrzeb i problemów	Spotkanie otwarte, spotkania warsztatowe Ankieta, konsultacje indywidualne	<i>Mieszkańcy obszaru członkowie LGD, grupy defaworyzowane</i>
Określanie celów i ich hierarchii	Spotkania otwarte, spotkania fokusowe, ankieta, konsultacje indywidualne	<i>Mieszkańcy obszaru członkowie LGD, grupy defaworyzowane</i>
Poszukiwanie rozwiązań	Ankieta, spotkania fokusowe, branżowe, forum lokalne, konsultacje indywidualne	Mieszkańcy, przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy
Formułowanie wskaźników	Forum lokalne, spotkanie fokusowe, spotkania indywidualne, ankiety	<i>Mieszkańcy obszaru członkowie LGD, władze gmin członkowskich</i>
Identyfikacja grup docelowych strategii, W tym defaworyzowanych	Wywiady z przedstawicielami Urzędu Pracy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, ankieta, konsultacje indywidualne , spotkania otwarte.	Pracownicy i członkowie wymienionych podmiotów i instytucji, przedsiębiorcy, osoby indywidualne

Informacje o spotkaniach i warsztatach zostały opublikowane za pośrednictwem strony internetowej www.ujściebaryczy.pl na stronach [www.samorządówlokalnych](http://www.samorządówlokalnych.pl) oraz portalu społecznościowym Facebook. Ponadto LGD posiada bazę danych organizacji pozarządowych i mieszkańców współpracujących z LGD, którym informacje o spotkaniach zostały przesłane drogą elektroniczną lub sms. W biurze LGD na bieżąco funkcjonuje punkt informacyjno – konsultacyjny.

2. Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji

Materiały do analizy pochodziły z badań własnych, dokonanych wcześniej ewaluacji oraz konsultacji społecznych. Po analizie posiadanych materiałów dokonano podziału wniosków w zależności od ich kategorii. Odnotowane problemy podzielono na:

➤ społeczne

- Niska znajomość przez mieszkańców walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru
- Niedostateczne dostosowanie infrastruktury społecznej, turystycznej i rekreacyjnej regionu do potrzeb mieszkańców
- Brak punktów informacji turystycznej
- Niedostateczna infrastruktura związana z ochroną środowiska
- Niewystarczający dostęp do usług opiekuńczych
- Ubożenie społeczeństwa
- Zwiększająca się ilość rodzin z problemami społecznymi
- Utrudniony dostęp do dóbr kultury

➤ gospodarcze:

- Niski poziom przedsiębiorczości oparty o lokalne zasoby,
- Słaba infrastruktura turystyczna
- Słaba promocja obszaru
- Zbyt mała ilość miejsc pracy na obszarze
- Brak wiedzy na temat możliwości prowadzenia działalności gospodarczej

Wyodrębniono również grupy beneficjentów do których w szczególności skierowane będą działania przewidziane w LSR. Opis grup defaworyzowanych zawarto w rozdziale III. DIAGNOZA.

III. DIAGNOZA

1. Grupy mieszkańców szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Na podstawie badań własnych, ewaluacji, ankiet, wywiadów fokusowych (Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Profilaktyki Alkoholowej) określono grupy mieszkańców szczególnie narażonych na defaworyzację.

Grupa beneficjentów	Problem	Sposób rozwiązania problemu
Osoby niepełnosprawne	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do rynku pracy • Brak akceptacji społecznej • Ograniczone zaangażowanie w działania społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz ich pracodawców • Działania prospołeczne na rzecz akceptacji niepełnosprawności • Włączanie osób niepełnosprawnych w działania LGD,
Osoby młode wkraczające na rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna oferta pracy • Brak wiedzy na temat możliwości prowadzenia działalności	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób młodych oraz ich potencjalnych pracodawców

	gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc dla osób tworzących miejsce pracy
Kobiety mieszkające na wsi, niepracujące; kobiety wracające na rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Utrudniony dostęp do dóbr kultury • Niska samoocena • Brak pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty i szkolenia • Zajęcia podnoszące umiejętności • Szkolenia dot. tworzenia miejsc pracy • Aktywizacja społeczna
Osoby 50 +	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zaangażowania • Zły stan zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania aktywizacyjne, w tym prozdrowotne • Wykorzystanie potencjału wiedzy osób doświadczonych
Bezrobotni, osoby długotrwale poszukujące pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zaangażowania w znalezienie pracy • Brak pracy • Niedostosowana oferta pracy • Wykształcenie, kwalifikacje nieodpowiadające zapotrzebowaniu na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc dla osób tworzących miejsca pracy • Zajęcia podnoszące umiejętności • Szkolenia w zakresie przedsiębiorczości • Szkolenia, warsztaty, aktywizacja społeczna

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Górze wynika, iż świadczenia pieniężne i niepieniężne w roku 2014 przyznano 1912 osobom, co przekłada się na 3062 osoby w rodzinach osób objętych pomocą. Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej beneficjentów świadczeń socjalnych jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność społeczna. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost zapotrzebowania na świadczenia socjalne.

PODSUMOWANIE:

Demograficzne dane statystyczne potwierdzają problemy wynikające z diagnozy społecznej: bardzo wysokie bezrobocie, niski przyrost naturalny, ubytek liczby ludności, spadek ilości osób w wieku produkcyjnym, wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym, brak wykorzystania potencjału osób w wieku poprodukcyjnym.

WYZWANIE:

Utrzymujące się niekorzystne dla obszaru tendencje stanowią wyzwanie dla lokalnych samorządów i organizacji NGO.
- rozwój działań skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych, rozwój infrastruktury związanej ze spędzaniem czasu wolnego, działania w kierunku tworzenia i utrzymania miejsc pracy działania mające na celu zwiększenia potencjału osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy i życia społecznego.

2. Charakterystyka gospodarki regionu

Uwarunkowania społeczne i demograficzne

Według danych z 31 grudnia 2013 roku obszar Ujścia Baryczy zamieszkuje 33 237 mieszkańców, z czego:

- 16766 to kobiety a 16 471 to mężczyźni.
  - 15 210 to mieszkańcy miast, a 18 027 to mieszkańcy wsi
- W stosunku do roku 2009 liczba mieszkańców spadła o 1,4 %

Obszar Ujścia Baryczy to głównie tereny rolnicze. Około 65% obszaru to użytki rolne. Obszar ten należy do obszaru ONW nizinnej strefy nizinnej I. W strukturze gospodarstw rolnych zdecydowani przeważają gospodarstwa indywidualne. Według danych ARIMR w roku 2015 na obszarze istniało 1620 gospodarstw rolnych o powierzchni pow. 1 ha. Wiodącymi

kierunkami produkcji rolnej są: produkcja roślinna oraz w mniejszym zakresie hodowla zwierząt. W hodowli dominuje trzoda chlewna, bydło i drób.

Wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Górze poziom bezrobocia dla obszaru Ujścia Baryczy w roku 2013 wyniósł **28,3%**. Ilość osób pracujących na 1000 ludności wynosiła od 81 do 132 (średnio dla powiatu górowskiego 107). Spośród wszystkich bezrobotnych i poszukujących pracy 27% osób jest trwale bezrobotna (pow. 2 lat), 31 % stanowią bezrobotni w wieku 25-34 lat, 34 % osób posiada wykształcenie zawodowe a 32% - gimnazjalne lub niższe.

Strukturę ludności zdefiniowano na podstawie struktury wiekowej, istotnej dla określenia potencjalnych grup docelowych działań realizowanych przez LGD, w tym zasobów siły roboczej, zasilających rynek pracy 2013 r.

Osoby w wieku produkcyjnym (z podziałem na kobiety i mężczyzn)

Gmina	Mieszkańcy obszaru w wieku produkcyjnym:						Gęstość zaludnienia
	15-59 lat kobiety	% ogółu	15-64 lata mężczyźni	% ogółu	ogółem mężczyźni i kobiety	% ogółu	
Góra miasto	3989	12,00	4410	13,27	8399	25,27	902
Góra gmina	2507	7,5	3019	9,08	5526	16,63	33
Niechlów	1582	4,76	1863	5,61	3445	10,36	34
Wąsosz miasto	867	2,61	1001	3,01	1868	5,62	856
Wąsosz gmina	1401	4,21	1690	5,08	3091	9,30	24
Ogółem mieszkańców: 33237	10346	31,13	11983	36,05	22329	67,18	54,1

Źródło: GUS

Ludność obszaru jest w przeważającej części w wieku produkcyjnym. Niestety w strukturze ludności procentowo więcej jest osób w wieku poprodukcyjnym (5567) niż przedprodukcyjnym (5341).

Przyrost naturalny wg danych GUS

Obszar	Góra miasto	Góra obszar wiejski	Niechlów gmina	Wąsosz miasto	Wąsosz obszar wiejski
Przyrost naturalny w 2013 r.	-1,3	0,8	-1,4	-1,4	1,1
Przyrost naturalny w 2014 r.	1,7	2,4	2,4	-4,7	0,4

Teren Ujścia Baryczy to głównie obszary rolnicze, z przewagą gospodarstw indywidualnych, co spowodowało że na tym terenie rozwinął się głównie przemysł przetwórstwa spożywczego. Do tych zakładów można zaliczyć między innymi

Spółdzielnię Mleczarską "Demi", Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego, Zakłady Zbożowo Młynarskie "PZZ", Zakład Przetwórstwa Owocowo - Warzywnego "Runoland", "Społem" Powszechna Spółdzielnia Spożywców.

Poza branżą spożywczą na terenie ziemi górowskiej występuje jeszcze przemysł maszynowy, odzieżowy, budowlany, transportowy, drzewny oraz wydobywczy. Branże te są słabiej reprezentowane niż branża spożywcza.

3. Opis rynku pracy

Najpoważniejszym problemem lokalnego rynku pracy jest bezrobocie. Jest ono przede wszystkim skutkiem likwidacji w latach dziewięćdziesiątych Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz recesji w przemyśle. Gwałtowność procesu restrukturyzacji rolnictwa i gospodarki obszaru oraz brak większych nowych inwestycji, które mogłyby zrównoważyć braki na rynku pracy spowodowały, że duża liczba mieszkańców pozostaje bez zatrudnienia. Na koniec 2013r. poziom bezrobocia dla całego powiatu wyniósł **28,3%**, z czego na 3415 bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze powiatu 3073 osoby przypadają na gminy wchodzące w skład LGD. Dominują pośród bezrobotnych osoby, które pozostają bez zatrudnienia od ponad roku. Badania wskazują, że osoby pozostające bez pracy przez tak długi okres mają dużo większe problemy z ponowną adaptacją do warunków pracy niż pozostający bez pracy przez kilka miesięcy. Osoby te cechują się dodatkowo niskim poziomem wykształcenia oraz zagrożone są patologiami społecznymi (alkoholizm, przemoc domowa etc.). Sytuacja ta ma poważny wpływ na negatywną sytuację ekonomiczną rodzin obszaru oraz na fakt, że są oni w dużej części beneficjentami pomocy społecznej.

Stopień bezrobocia w latach dla powiatu górowskiego	2011	2012	2013	średnia dla woj. dolnośląskiego
%	26,6	27,9	28,3	13,1

Jak można zauważyć, stopień bezrobocia ma tendencja wzrostowe i jest ponad dwukrotnie większy niż dla województwa dolnośląskiego.

W 2015 roku na obszarze Ujścia Baryczy zarejestrowanych było w sumie 1624 podmiotów gospodarczych. Jednak w gminach miejsko – wiejskich (Góra i Wąsosz) jedynie około 25% podmiotów działa na obszarach wiejskich. W ostatnich latach zauważa się spadek ilości podmiotów gospodarczych na obszarze. W stosunku do roku 2009 ilość podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o 25 %, jednak sytuacja ta również skutkuje zwiększającym się bezrobociem i odpływem ludzi młodych z obszaru. Gminy próbują zachęcać przedsiębiorców do inwestowania na swoim terenie głównie za pomocą systemu ulg podatkowych czy tworzeniem specjalnych stref inwestycyjnych (miasto Góra).

Poniższa tabela obrazuje najczęściej reprezentowane gałęzie gospodarki występujące na obszarze LGD w roku 2014 (dane GUS – opracowanie własne)

Obszar / Kategoria działalności	Góra		Niechlów gmina	Wąsosz	
	miasto	gmina		miasto	gmina
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	33	14	12	25
Przetwórstwo przemysłowe	100	38	15	24	13
budownictwo	163	85	51	34	41

Handel hurtowy i detaliczny	326	141	65	87	77
Transport	32	16	7	16	15
Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	20	6	5	7	2
Informacja i komunikacja	20	4	5	3	2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	20	36	14	6	12
Działalność w zakresie usług administrowania	245	19	13	6	10
edukacja	51	19	9	12	9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	81	16	11	19	10
Działalność związana z kulturą	23	3	6	8	3
Pozostała działalność usługowa	87	36	21	23	10

Analiza danych i ankiet wskazała wystarczającą ilość obiektów handlowych, kulturalnych, finansowych i transportowych. Ewidentnie brakuje działalności związanych z obsługą potencjalnego ruchu turystycznego – wypożyczalni sprzętu, usług przewodnictwa turystycznego, punktów gastronomicznych, usług agroturystycznych, punktu sprzedaży produktów lokalnych. Istnieje również zapotrzebowanie na wszelką działalność techniczną – projektowanie, wykonawstwo, mechanika oraz usługi opiekuńcze skierowane głównie do osób starszych. Na obszarze działa tylko jedna spółdzielnia socjalna w Wąsoszu, jednak analiza własna wskazuje i potencjał i zapotrzebowanie na tego rodzaju działalność.

Poza lokalnym rynkiem pracy pozostają:

- Osoby długotrwale bezrobotne
- Osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych
- Osoby do 25 roku życia
- Osoby samotnie wychowujące dzieci
- Osoby 50 +
- Osoby po odbyciu kary w zakładzie karnym
- Osoby niepełnosprawne

4. Aktywność sektora społecznego obszaru LGD

Na obszarze LGD Ujście Baryczy większość zarejestrowanych organizacji działa na terenie gminy Góra. Zajmują się głównie sprawami związanymi ze sferą społeczną – działania na rzecz niepełnosprawnych, na rzecz dzieci i młodzieży, przeciwdziałania uzależnieniom, na rzecz upowszechniania i rozwoju edukacji. W mniejszej ilości w sferze sportu czy na rzecz rozwoju gospodarczego. Pojedyncze organizacje zajmują się zachowaniem tradycji historyczno – kulturalnych regionu (Towarzystwo Miłośników Ziemi Górowskiej). Z powodzeniem funkcjonują stowarzyszenia mające na celu rozwój obszarów wiejskich i własnej miejscowości (np. Naratów, Ślubów, Witoszyce). Działalność tego rodzaju jest odzwierciedleniem ducha Leadera – kreatywnego i wspólnego podejścia do rozwiązywania problemów społeczności wiejskich. Stowarzyszenia mają doświadczenie w aplikowaniu o środki z PROW, głównie LEADER. Społeczności wiejskie są przygotowane do korzystania z narzędzi przewidzianych w LSR dla wiejskich inicjatyw. Nie można zapominać również o prężnie działających na obszarze Kołach Gospodyń Wiejskich, z których większość ma charakter nieformalny, jednak obecnie trwa proces nadawania KGW ram prawnych.

Aktywność społeczna na obszarze wymaga jednak dalszego i systematycznego wsparcia, szczególnie obszarów wiejskich. Wsparcie to powinno dotyczyć głównie zakładania organizacji pozarządowych, animacji lokalnej, nabywania

nowych umiejętności, prozdrowotnego trybu życia, zachowań proekologicznych itp. W ramach rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w gminie Niechlów powstała w roku 2015 Rada Seniorów Gminy Niechlów pełniąca funkcje doradczą w lokalnym samorządzie. Ważne dla obszaru decyzje są konsultowane ze społecznością w formie debaty, spotkań konsultacyjnych, ankiet i innych form partycypacji społecznej.

Według danych Starostwa Powiatowego w Górze (grudzień 2015 roku) na obszarze Ujścia Baryczy działają następujące typy organizacji pozarządowych:

Lp.	Nazwa Organizacji	ilość
1.	Stowarzyszenia (wpisane do KRS)	53
2.	Fundacje	3
3.	Stowarzyszenia zwykłe	3
4.	Ochotnicze Straże Pożarne	8
5.	Uczniowskie Kluby Sportowe	8
6.	Kluby Sportowe	10
Razem organizacji		77

5. Wskazanie problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk.

Procent mieszkańców objętych pomocą społeczną w gminach objętych LSR (opracowanie własne)

rok Gmina	2009	2010	2011	2012	2013
Góra	16	16	15,5	15	16
Niechlów	15	15,0	13,5	13	13
Wąsosz	13	14,5	15	15,5	16

Jak można zaważyć ilość osób objętych pomocą społeczną jest bardzo wysoki na obszarze wszystkich gmin LGD Ujście Baryczy, ponad dwukrotnie przekraczający średnią wojewódzką i niestety nie wykazuje tendencji spadkowych. Powyższa sytuacja jest ściśle powiązana ze strukturalnym bezrobociem na obszarze. Najczęstszymi powodami przyznania pomocy jest ubóstwo, bezrobocie, choroba, niepełnosprawność, niewydolność opiekuńcza, alkoholizm, bezdomność i przemoc w rodzinie.

Dostęp mieszkańców obszaru LSR do sieci wod-kan-gaz w roku 2013 (%)

Gmina	Sieć		
	wodociągowa	kanalizacyjna	gazowa

Góra	93,5	61,0	60,4
Niechlów	93,9	9,0	0,0
Wąsosz	88,0	9,3	14,4

Dostęp do sieci systematycznie się zwiększa. W celu zwiększenia dostępu do systemu kanalizacyjnego gminy w minionych latach uruchomiły system wspierania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, co przyczyniło się do zmniejszenia ilości „dzikich” przyłączy kanalizacyjnych do cieków wodnych.

W oparciu o działania diagnostyczne wykazano szereg współistniejących problemów społecznych: przemoc w rodzinie, wykluczenie społeczne spowodowane niepełnosprawnością, ubóstwem czy bezrobociem, brak chęci do zmiany swojej sytuacji życiowej, brak zaradności życiowej – tzw. bezradność pokoleniowa. Zauważa się, że dla niektórych ludzi bezradność jest sposobem na życie, i co gorsza, w takich schematach wychowywane są kolejne pokolenia. Stąd w działaniach LGD znaczące miejsce mają operacje przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, aktywizacji mieszkańców, angażowaniu różnych grup społecznych w pracę na rzecz lokalnego środowiska.

6. Spójność wewnętrzna obszaru

O spójności obszaru stanowi jego dziedzictwo kulturowe, historyczne, przyrodnicze, społeczne i terytorialne. Wszystkie gminy LGD Ujście Baryczy położone są na obszarze powiatu górskiego tworząc region spójny terytorialnie i administracyjnie. Bardzo istotnym czynnikiem decydującym o spójności obszaru jest jego przeszłość historyczna. Dziedzictwo kulturowe na obszarze Ujścia Baryczy podobne jest do uwarunkowań charakterystycznych dla całego Dolnego Śląska. W 1945 roku opuszczonego przez dotychczasowych gospodarzy, w których miejsce pojawiła się, wraz z przesiedleńcami, różnorodność tradycji kulturowych, zwyczajów i obrzędów. Elementem, który szczególnie spoił mieszkańców tego obszaru jest religia oraz wynikające z wielu zmian administracyjnych poczucie peryferyjności geograficznej. Tradycja, kultura, historia i szeroko pojęte dziedzictwo kulturowe stanowi podstawę spójności obszaru i stwarza możliwość opracowania oferty skierowanej zarówno do mieszkańców regionu jak turystów, coraz liczniej odwiedzających LGD.

7. Dziedzictwo kulturowe

Nawrót zainteresowania ludowością i tradycją obserwuje się od lat 90-tych XX wieku. Organizowane zaczęły być min. cykliczne konkursy piosenki Lwowskiej i Wileńskiej, Festiwal Kultury Ludowej, Festiwal Folkloru, Wystawa Rękodzielnictwa i Twórczości Ludowej Ziemi Górskiej. Artyści ludowi z obszaru Ujścia Baryczy zajmują się głównie hafciarstwem i koronkarstwem, tkactwem, florystyką, malarstwem, rzeźbiarstwem i kowalstwem artystycznym. W badaniach przeprowadzonych na potrzeby LSR zidentyfikowano około 30 artystów ludowych i rękodzielników. Ponadto działają zespoły ludowe „Niezapominajki”, „Starogórowianki”, „Wąsoszanki”, „Wronowianki” czy nowopowstali „Osetnopolanie”. Ich działalność wymaga jednak organizacyjnego i finansowego wsparcia. Pomimo dużego potencjału, gorzej wygląda sytuacja z lokalnymi produktami kulinarnymi. Trwają prace nad wyłonieniem produktu lokalnego. Temu zagadnieniu będzie między innymi poświęcony planowany Projekt współpracy, którego celem jest również promocja lokalnej zdrowej i unikatowej kuchni, bazującej na miejscowych produktach. Koła gospodyń wiejskich wytwarzają różnorodne i oryginalne wypieki, pierogi ruskie Osetynki, różne gatunki miodu. Część z tych produktów dostępna jest podczas lokalnych imprez oraz bierze udział w konkursach kulinarnych. Na obszarze LGD, corocznie odbywają się imprezy cykliczne, aktywizujące lokalną społeczność w działaniach na rzecz kultywowania tradycji kulinarnych, rękodzielniczych i innych. Organizowany jest przegląd Tradycyjnych Stołów Wielkanocnych, Rękodziela, Adwentowy

Jarmark Wyrobów Tradycyjnych, Festiwal Piosenki Kresowej i wiele innych tego typu.

Pomocne w rozwoju kulinarnego produktu lokalnego powinno być wsparcie dla ekologicznego i tradycyjnego sposobu gospodarowania i przemysłu spożywczo – przetwórczego oraz stworzenie wspólnej marki dla lokalnych usług i produktów.

Na obszarze Ujścia Baryczy znajdują się liczne obiekty wpisane do rejestru lub ewidencji zabytków. Są to głównie kościoły, zespoły pałacowo – folwarczne, pałace, zespoły zamkowe i pałacowo - parkowe, wiatraki, spichlerze czy historyczny układ architektoniczny miejscowości (Czernina, Góra, Wąsosz). Na obszarze Ujścia Baryczy istnieje również wiele przykładów zabytkowej małej architektury (krzyże pokutne, kapliczki, cmentarze etc.). Ważniejsze z tych zabytków to:

- ❖ **Wieża Głogowska w Górze** - część umocnień miejskich; zbudowana w XV wieku pełniła rolę wieży obronnej przy bramie głogowskiej (stąd jej nazwa);
- ❖ **Mury obronne w Górze** - pozostałość średniowiecznych fortyfikacji miejskich;
- ❖ **Wieża Ciśnień w Górze** - potężna, monumentalna budowla wolnostojąca
- ❖ **Więżenie w Górze** - dawna baszta obronna, wchodząca w skład umocnień miejskich; pełnił funkcję wieży strażniczej mieściła się tam zbrojownia, pomieszczenia dla strażników, również więzienie
- ❖ **Kościół p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej** – obiekt gotycki o barokowym wnętrzu. zachwyca przepychem, bogactwem i rozmiarem
- ❖ **Kościół p.w. Bożego Ciała** - położony w odległości ok. 2 km od centrum miasta; budowla późnogotycka, (XV/XVI wiek) wzniesiona na miejscu wcześniejszego obiektu sakralnego. We wnętrzu zachwyca ambona z 1571 r.; obok świątyni znajdują się tzw. "święte schody", które od XVIII w. były celem pielgrzymek; przy kościele p.w. Bożego Ciała na przełomie XVII/XVIII w. powstała Kalwaria, składająca się z Drogi Krzyżowej wiodącej z miasta na wzgórze kalwaryjskie, otoczone stacjami męki pańskiej;
- ❖ **Kościół filialny Niepokalanego Serca NMP w Wąsoszu** - gotycki, na miejscu wcześniejszego wzmiankowanego w 1290 r.; ołtarz główny barokowy z rzeźbami św. Piotra i Pawła.
- ❖ **Kościół paraf. Św. Józefa Oblubieńca w Wąsoszu** - powstał w latach 1893-94, neogotycki, na miejscu wcześniejszego z 1788 r.
- ❖ **Zamek książęcy w Wąsoszu** - wzniesiony w XIV wieku, przebudowany w XVI wieku; w XVIII w. przekształcony w pałac barokowy.
- ❖ **Kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Sułowie Wielkim** - z 1617 r., restaurowany w XIX wieku, orientowany, barokowy, na planie krzyża greckiego, konstrukcji szkieletowej z cegłą i gliną tynkowaną; ambona barokowa z 1674 r.
- ❖ **Kościół p.w. św. Stanisława biskupa w Czelandzi Wielkiej** - wybudowany w XV wieku, gotycki, przebudowany w XVII wieku, restaurowany w 1966 r., w latach 1520-1945 protestancki.
- ❖ **Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Ługach** - wybudowany w 1788 r., halowy, murowany, założony na planie krzyża łacińskiego; na placu przed kościołem zlokalizowany pomnik poległych w I wojnie światowej, ok. 1920 r.
- ❖ **Kościół p.w. Królowej Świata w Sądowelu** - pierwotnie w Sądowelu istniał już w roku 1260 kościół p.w. Św. Agaty, zachowana budowla pochodzi z 2 poł. XIX wieku; do 1945 r. kościół ewangelicki.

- ❖ **Kościół p.w. św. Marcina w Sicinach** - barokowy kościół z 1736 r.; po raz pierwszy kościół w Sicinach wzmiankowany był w 1289 r., niezwykle cenna budowla warta odwiedzenia
- ❖ **Kościół parafialny Św. Michała w Żabinie** - wzniesiony przed 1326 r., wczesnogotycki, we wnętrzu kamienna, rzeźbiona renesansowa chrzcielnica z 2. poł. XVII w., manierystyczna ambona z 1605 r., późnobarokowy ołtarz główny
- ❖ **Krzyż pokutny w Niechlowie** – stoi kilkaset metrów od granic miejscowości, przy drodze do Głogowa, jego wysokość przekracza 1,5 metra; datowanie tego zabytku nie jest pewne, ustawiono go pomiędzy XIV a XVI wiekiem.
- ❖ **Dwór barokowy w Naratowie** - wzniesiony ok. 1735 r., przebudowany i powiększony o wieżę ok. 1900 r.
- ❖ **Pałac we Wronińcu** - wzniesiony w początkach XVIII w., przebudowany w XIX w,

Materialne dziedzictwo kulturowe obszaru długie lata powojenne stanowiło w świadomości mieszkańców jedynie spuściznę po dawnych gospodarzach tych terenów. W związku z tym wiele z tych zabytkowych obiektów podupadło i wymaga prac związanych z remontem i zabezpieczeniem. Mogą stanowić one również zaplecze działalności edukacyjnej i jako atrakcje turystyczne stać się elementem oferty turystycznej obszaru czy miejscem organizacji imprez promujących region.

8. Zasoby przyrodnicze

Region obejmuje głównie ekosystemy związane z doliną rzek Odry i Baryczy, także krainą geobotaniczną Wału Trzebnickiego. Obszar ważny ze względu międzynarodową ostoję ptaków (IBA), korytarz ekologiczny, istniejące i planowane obszary chronione (Natura 2000, Park Krajobrazowy).

Charakterystyczne dla obszaru Ujścia Baryczy jest zróżnicowanie stopnia naturalności terenu. Część północna i północno – wschodnia o znacznie uproszczonym krajobrazie i mniejszej różnorodności naturalnej związana jest z intensyfikacją rolnictwa. Natomiast część południowa i zachodnia związana z doliną Baryczy i Odry, to obszar o przyrodzie wyjątkowo cennej w skali europejskiej a związanej z terenami łęgowymi – zalewowymi. Potwierdzeniem tych walorów było włączenie wschodniej części obszaru w Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” PLH 020041 i południowo - zachodniej części obszaru w Specjalny Obszar Ochrony siedlisk Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie” PLH 020018. Południowo-zachodnia część włączona została również w Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie” PLB 020008. Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczenia tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej.

Większość obszaru Ujścia Baryczy objęta jest formą ochrony prawnej w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu powołanym Rozporządzeniem nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992r. Są to tereny chronione ze względu na wyróżniające się krajobrazowo obszary o zróżnicowanych ekosystemach i wartościach, głównie ze względu na możliwości turystyczno – rekreacyjne lub chronione walory krajobrazowe, a także jako istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne. Użytkowanie tego rodzaju obszaru powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych.

Obszary te to:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu obszar IV „Dolina Baryczy”** o powierzchni 44 125 ha chroni fragmenty doliny

Baryczy i Odry w gminach Góra, Niechlów i Wąsosz. Ochroną objęto część pradoliny w obrębie, której płyną Odra, dolna Barycz i jej dopływy – Orla, Śląski Rów i Rów Polski. Jest to obszar torfowo – bagienny, w znacznej części zalesiony. Rozlewiska rzek, liczne tereny podmokłe oraz rozległe łąki i zadrzewienia stwarzają dogodne warunki dla bytowania i gniazdowania licznych gatunków ptaków, w tym gatunków chronionych.

- **Krzywińsko – Osiecki Obszar Chronionego Krajobrazu** wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra o powierzchni 71 425 ha obejmujący pn. – wsch. część obszaru LGD.

Na obszarze partnerstwa znajdują się również liczne użytki ekologiczne obejmujące ochroną unikatowe typy środowiska np.: naturalne zbiorniki wodne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, tereny podmokłe, wydmy, starorzecza, stanowiska rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny, itp.

Według danych Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody we Wrocławiu na terenie LGD występuje 65 pomników przyrody. Na terenie Gminy Góra rosną 24 pomniki, Niechlów 2 pomniki, a na terenie Gminy Wąsosz 39 pomników. Większość drzew w znajduje się w parkach podworskich, a tylko pojedyncze okazy przy cmentarzach, drogach i na posesjach.

9. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza obszaru obejmowała wskazanie grup mieszkańców szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, ich problemów i potencjalnych obszarów interwencji, analizę uwarunkowań gospodarczych regionu oraz rynku pracy, działalność sektora społecznego, problemy społeczne ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wykazano na spójność wewnętrzną obszaru w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze oraz uwarunkowania społeczno-gospodarczej.

10. AKTUALIZACJA DIAGNOZY OBSZARU

Na potrzeby bieżącego monitorowania stanu wdrażania lokalnej strategii, pod koniec roku 2020 przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców obszaru LGD. Wyniki przeprowadzonego badania wskazały obszary szczególnie istotne z punktu widzenia mieszkańców obszaru. Były to:

- infrastruktura drogowa – jest to obszar poza zakresem działania LGD ze względu na zbyt niski budżet, nie pozwalający na realizację inwestycji drogowych.
- opieka zdrowotna – obszar wskazywany głównie z powodu braku na terenie powiatu szpitala (likwidacja istniejącego szpitala w Górze), utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej w sąsiednich powiatach wynikający m.in. z problemów komunikacyjnych – brak komunikacji publicznej, zwłaszcza z mniejszych miejscowości obszaru do np. Leszna, Głogowa, Rawicza, Wschowy oraz położenia geograficznego – najbliższe placówki szpitalne są zlokalizowane w innych województwach (wielkopolskie, lubuskie).
- problemy na rynku pracy – w tym obszarze ankietowani wskazywali na konieczność działań w zakresie zwiększania liczby miejsc pracy, w tym dla określonych wcześniej grup defaworyzowanych. Zauważalne są przez mieszkańców efekty wcześniejszego wdrażania LSR, zwłaszcza w zakresie podejmowania nowych działalności gospodarczych. Powstałe w wyniku realizacji LSR miejsca pracy są utrzymywane długofalowo (przez okres dłuższy niż wymagany przez zobowiązania). Działania w zakresie przynoszą więc oczekiwane i wymierne efekty.
- oferta kulturalna, rekreacyjna i sportowa – m.in. w związku z ograniczeniami wynikającymi z trwającej pandemii koronawirusa i związanymi z tym ograniczeniami w swobodnym poruszaniu się i korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej i turystycznej poza obszarem, mieszkańcy odczuwają niedobór istniejącej infrastruktury i oferty ww. działań w swojej okolicy. Dotychczasowe wdrażanie LSR w postaci dofinansowania np. obiektów małej infrastruktury turystyczno – rekreacyjno – sportowej wykazało, że są to działania oceniane przez społeczność lokalną, zwłaszcza osoby starsze, seniorów jako bardzo potrzebne, często wykorzystywane i wskazywane jako konieczne do dalszego wdrażania. Powstałe w wyniku wdrażania

LSR miejsca rekreacyjno- sportowe dedykowane młodszym mieszkańcom obszaru (np. skate park w Wąsoszu, zagospodarowanie strefy wypoczynku przy ul. Sportowej w Górze) są również w pełni wykorzystywane i uznawane za atrakcyjne i bardzo przydatne na terenie.

- aktywność społeczna – w tym obszarze mieszkańcy oczekują działań w zakresie wzmocnienia tożsamości społeczności z regionem, promocji regionu oraz działań integrujących lokalną ludność, zwłaszcza wiejską.

W związku ze wskazanymi wyżej przez społeczność lokalną obszarami, w których oczekiwana jest interwencja Lokalnej Grupy Działania, należałoby dodatkowe środki na wdrażanie strategii skierować na następujące zakresy:

- przedsiębiorczość, głównie na tworzenie nowych miejsc pracy na obszarze, zwłaszcza premiować działalności z zakresów wskazywanych jako deficytowe (opieka zdrowotna, oferta kulturalna, rekreacyjna i sportowa, aktywność społeczna)

- oferta rekreacyjna i kulturalna – miejsca rekreacji, aktywności sportowej, działania oferujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego

- aktywność społeczna – wydarzenia/imprezy integrujące lokalną społeczność, działania skupiające mieszkańców wokół wspólnego celu, budowanie lokalnej tożsamości i odpowiedzialności za przyszłość regionu, wspieranie oddolnych inicjatyw, w oparciu o nowe technologie i rozwiązania, tworzenie wizji inteligentnych miejscowości/wsi, warsztaty/szkolenia służące nabywaniu nowych umiejętności.

IV. ANALIZA SWOT

W tej części strategii bazując na diagnozie obszaru, przedstawiona została analiza **SWOT** (strengths, weaknesses, opportunities and threats tzn. mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia). W opracowanie analizy SWOT zaangażowana została lokalna społeczność, w tym przedstawiciele wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD, tj. przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, gospodarczego oraz mieszkańców. Dzięki przeprowadzonym spotkaniom w poszczególnych gminach, w poniższej analizie uwzględniono rekomendacje, opinie i uwagi lokalnych społeczności.

<u>Mocne strony (S)</u> (pozytywne strony obecnej sytuacji)	<u>Słabe strony (W)</u> (negatywne strony obecnej sytuacji)
1. Obszar o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz dobrym stanie środowiska naturalnego.	1.Niska świadomość mieszkańców obszaru na temat rozwiązań ekologicznych i utrzymania dobrego stanu środowiska naturalnego.
2. Obszar o dużej atrakcyjności turystycznej.	2.Wysoki poziom bezrobocia o charakterze strukturalnym (skutkująca ubóstwem) oraz niedostateczna ilość miejsc pracy.
3. Położenie geograficzne regionu na styku województw dolnośląskiego, lubuskiego i wielkopolskiego.	3.Dewastacja zabytków i infrastruktury turystycznej.
4. Bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe (m.in. unikalne zabytki, kościoły).	4.Oferta edukacyjna niedostosowana do potrzeb rynku pracy.

5. Dobrze rozwinięte rolnictwo o jakości zbliżonej do rolnictwa ekologicznego	5. Słaba oferta alternatywnych form spędzania wolnego czasu (edukacyjna, kulturalna, sportowa).
6. Zaangażowanie szkół w działalność na rzecz środowiska.	6. Słabe wykorzystanie walorów turystycznych obszaru (brak całodziennych informacji turystycznych, brak bazy noclegowej, gastronomicznej, wypoczynkowej np. wiaty, miejsca ogniskowe, mała ilość ścieżek rowerowych, brak opisów tras turystycznych np. nordic walking, rowerowych).
7. Potencjał ludzki (m.in. duża ilość artystów lokalnych, organizacji pozarządowych).	7. Słaba promocja regionu (obszar mało znany w województwie).
8. Istniejąca i funkcjonująca infrastruktura techniczna i drogowa (m.in. most na Odrze).	8. Mała ilość imprez o charakterze kulturalnym i edukacyjnym promujących region.
	9. Niewielka ilość przedsiębiorstw lokalnych oraz mała gotowość do podejmowania samozatrudnienia.
	10. Obniżający się zakres opieki zdrowotnej (likwidacja szpitala).
	11. Mała ilość wyraźnych liderów.
<u>Szanse (O)</u> (pozytywne możliwości jakie niesie ze sobą przyszłość)	<u>Zagrożenia (T)</u> (negatywne możliwości jakie niesie ze sobą przyszłość)
1. Rozwój turystyki (turystyka konna, rowerowa, kajakowa – stworzenie szlaków, budowa ścieżek).	1. Dalszy odpływ ludzi młodych i wykształconych, starzejące się społeczeństwo.
2. Stworzenie oferty turystycznej.	2. Niski poziom tożsamości lokalnej.
3. Rozwój produkcji żywności ekologicznej (wykorzystanie mody na zdrową żywność).	3. Pogłębianie się zjawiska peryferyjności regionu.
4. Wykorzystanie tradycji przetwórstwa rolno – spożywczego.	4. Bliskość stawów milickich.
5. Rozwój mikroprzedsiębiorczości.	5. Infrastruktura turystyczna skierowana tylko do Polaków.
6. Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych, w tym z funduszy europejskich.	6. Szybszy rozwój ościennych gmin i powiatów.
7. Współpraca z istniejącymi LGD w Dolinie Baryczy i Dolinie Odry.	7. Postępująca dewastacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
8. Rozwój współpracy zagranicznej i napływ turystów zagranicznych.	8. Niewystarczająca współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rozwoju regionu.
9. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna (tworzenie nowych miejsc pracy, zachęta dla inwestorów).	

10. Energia odnawialna.	
-------------------------	--

1. Mocne strony

Na podstawie analizy mocnych stron zauważamy, że LGD Ujście Baryczy to obszar o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz dobrym stanie środowiska naturalnego, bogatych i różnorodnych zasobach dziedzictwa kulturowego (m.in. unikalne zabytki, kościoły). Potencjał ludzki (m.in. duża ilość artystów lokalnych, organizacji pozarządowych) oraz zaangażowanie szkół, parafii czy NGO stanowi atut regionu.

2. Słabe strony

Słabe strony ukazują przeszkody, które mogą utrudnić na realizację celów LSR. Najbardziej znaczący jest bardzo wysoki poziom bezrobocia o charakterze strukturalnym (skutkująca ubóstwem) oraz niedostateczna ilość miejsc pracy. Coraz to większym i narastającym problemem staje się również niekorzystna struktura demograficzna (starzenie się społeczeństwa), a także duży odsetek mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Innym czynnikiem osłabiającym rozwój regionu jest również słaba promocja oraz niewystarczające umiejętności pozyskiwania funduszy przez mieszkańców, a także niska świadomość mieszkańców obszaru w wielu dziedzinach.

3. Szanse

Szansa dla regionu jest możliwość rozwoju w zakresie turystyki (turystyka konna, rowerowa, kajakowa – stworzenie szlaków, budowa ścieżek), produkcji żywności ekologicznej, wykorzystania potencjału kulturowo-historycznego w oparciu o fundusze UE.

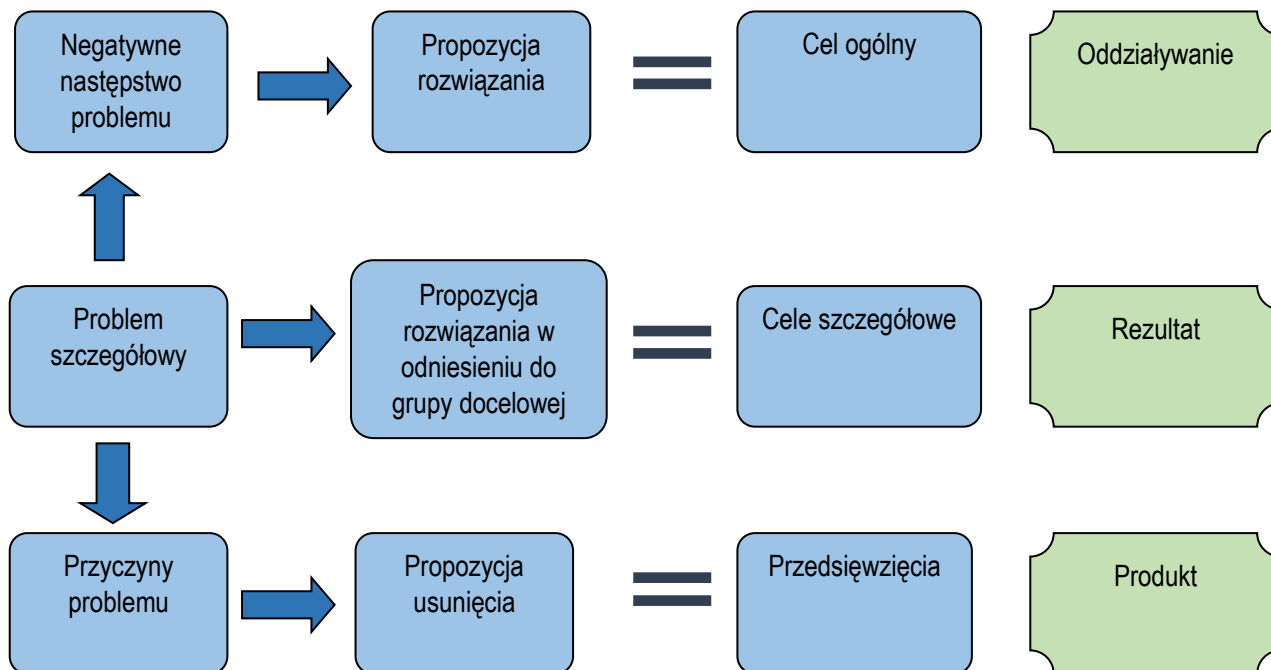
4. Zagrożenia

Podstawowe zagrożenie to dalszy odpływ ludzi młodych i wykształconych, starzejące się społeczeństwo, kurczące się zasoby społeczne w kontekście rosnącego bezrobocia na obszarze, który stanowi peryferia regionu.

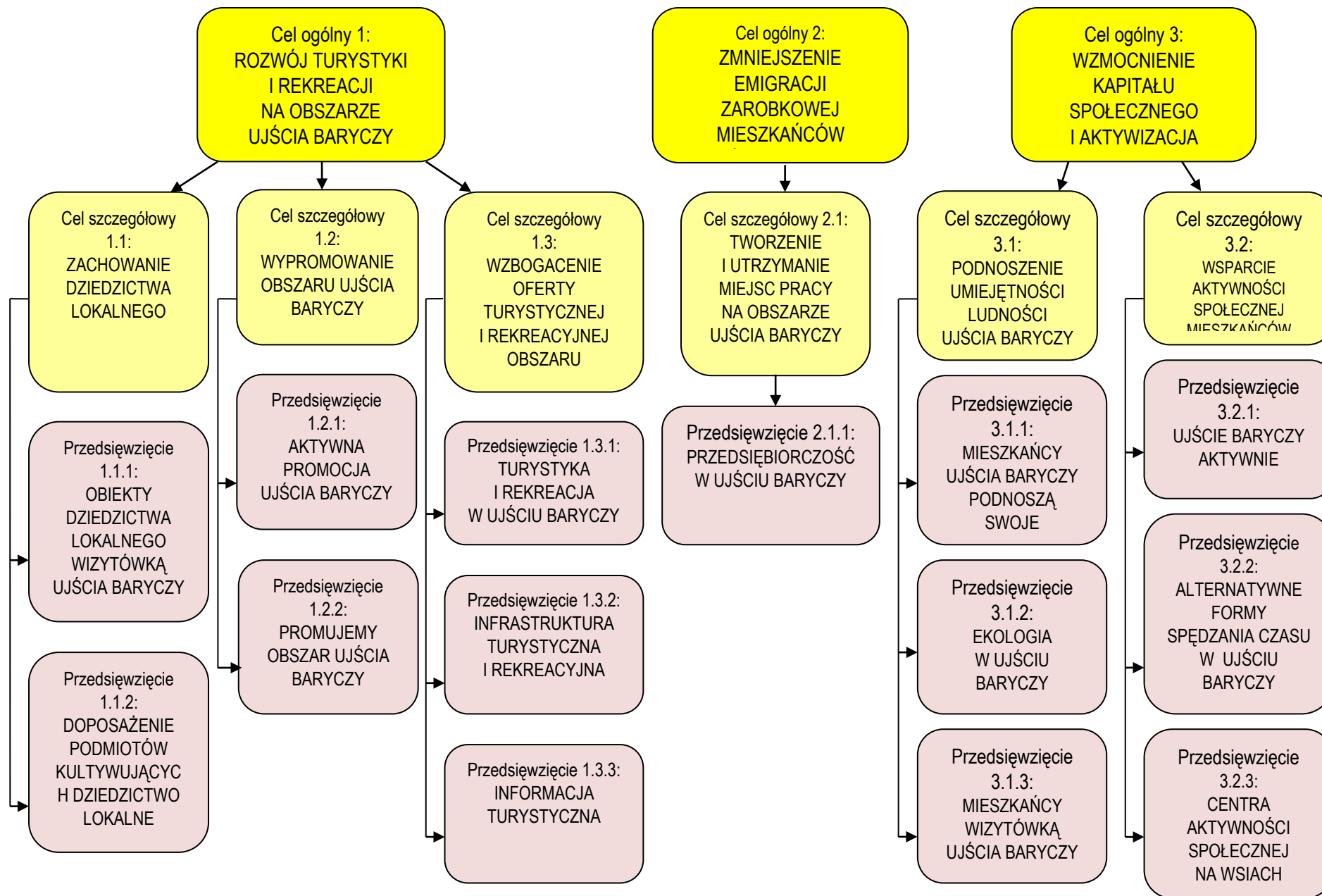
V. CELE I WSKAŹNIKI

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Na podstawie wniosków płynących ze wszystkich etapów konsultacji społecznych i prac nad Lokalną Strategią Rozwoju dla Ujścia Baryczy na lata 2016-2022 tj. badań ankietowych, spotkań konsultacyjnych w gminach, wywiadów fokusowych, spotkań zespołu roboczego ds. opracowania LSR, forum lokalnego, konsultacji prowadzonych za pośrednictwem strony internetowej oraz w punkcie informacyjnym przygotowana została analiza SWOT obszaru ze wskazaniem przez lokalną społeczność najpilniejszych i najważniejszych problemów środowiska lokalnego. Na podstawie tych wskazań przygotowano zestawienie problemów, które zgodnie z metodyką prac nad LSR, zostało podzielone na problemy i ich przyczyny oraz skutki. Następnie problemy zostały przekształcone w cele i przedsięwzięcia, zgodnie z poniższym schematem:

Z tak stworzonego drzewa celów wybrano te, które są bezpośrednio możliwe do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020, w ramach inicjatywy Leader. Biorąc pod uwagę cele przekrojowe PROW 2014 – 2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność oraz zasadę zintegrowania celów, zasobów i podmiotów, struktura celów i przedsięwzięć do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przedstawia się następująco:

2. Proces formułowania celów, uzasadnienie ich zgodności z celami programów w ramach, których planowane jest finansowanie LSR.

Wszystkie cele sformułowano na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami obszaru LGD. W czasie spotkań nad analizą SWOT wskazano trzy główne obszary problemowe: turystykę regionu, gospodarkę oraz aktywność społeczną. Z nich sformułowano właśnie trzy cele ogólne. Cel ogólny 1: „Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy” jest odpowiedzią na mocne strony regionu w postaci niebywałego potencjału turystycznego (bogactwo walorów przyrodniczych, kulturalnych, historycznych) oraz zgłaszane słabe strony w zakresie słabego wykorzystania walorów turystycznych i rekreacyjnych regionu, słabej jego promocji, dewastacji zabytków i infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej. Cel ogólny 2: „Zmniejszenie emigracji zarobkowej mieszkańców Ujścia Baryczy” wynika ze wskazywanych na każdym etapie konsultacji społecznych problemów niedostatecznej ilości miejsc pracy w regionie, wysokiego poziomu bezrobocia o charakterze strukturalnym, niewielkiej ilości przedsiębiorstw lokalnych oraz małej gotowości do podejmowania zatrudnienia. Trzecim obszarem problemowym wyłaniającym się z badań ankietowych, spotkań konsultacyjnych jest aktywizacja mieszkańców regionu. Wśród słabych stron wskazywano ofertę edukacyjną niedostosowaną do rynku pracy, niską świadomość mieszkańców obszaru na temat rozwiązań ekologicznych i utrzymania dobrego stanu środowiska naturalnego, słabą ofertę alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz w związku z likwidacją szpitala powiatowego obniżający się zakres opieki zdrowotnej. Z tych problemów wywieziono cel ogólny 3: „Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców”. Cele szczegółowe sformułowano w oparciu o słabe strony wskazywane w analizie SWOT tak, aby ich realizacja była odpowiedzią na główne problemy mieszkańców obszaru w odniesieniu do głównych grup docelowych.

Konstruując cele ogólne i szczegółowe kierowano się zasadą spełniania przez nich kryteriów SMART. Sformułowane cele są jasne, odzwierciedlają realne potrzeby lokalnej społeczności, są realistyczne oraz określono ich źródło finansowania, uwzględniają wyniki diagnozy obszaru, analizy SWOT i konsultacji społecznych. Wyznaczone cele są adekwatne do środków, którymi LGD będzie dysponować w ramach PROW 2014-2020 bez udziału innych programów. Są zgodne zarówno z celami przekrojowymi PROW: ochrona środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym, innowacyjność, jak i celami szczegółowymi RLKS: ułatwienie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy, wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich. Jednocześnie sformułowane w niniejszej strategii cele są komplementarne ze strategiami samorządów należących do LGD, co szczegółowo określono w rozdziale XI.

Poniżej wskazano matrycę logicznego powiązania sformułowanych celów i wskaźników z diagnozą obszaru i ludności, analizą SWOT.

Matryca logiczna – Powiązanie diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno - ekonomiczne	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźnik oddziaływania	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Pkt. 3 słabych stron w SWOT – dewastacja zabytków i infrastruktury turystycznej	C.O.1. Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy	C.S.1.1 Zachowanie dziedzictwa lokalnego	P1: Obiekty dziedzictwa lokalnego wizytówką Ujścia Baryczy	1.1.1	W 1.1	W 1.0	Sytuacja ogólnogospodarcza; świadomość społeczna w zakresie zdrowego stylu życia; szybszy rozwój gmin i powiatów ościennych;
P2: Doposażenie podmiotów kultywujących dziedzictwo lokalne			1.1.2				
Pkt. 7,8 słabych stron w SWOT – słaba promocja regionu (obszar mało znany w województwie); mała ilość imprez o charakterze kulturalnym i edukacyjnym promujących region		C.S.1.2 Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy	P3: Aktywna promocja Ujścia Baryczy	1.2.1	W 1.2		
			P4: Promujemy obszar Ujścia Baryczy	1.2.2			
Pkt. 6 słabych stron w SWOT – słabe wykorzystanie walorów turystycznych obszaru (brak całodziennych informacji turystycznej, brak bazy noclegowej, gastronomicznej, wypoczynkowej np. wiaty, miejsca ogniskowe, mała ilość ścieżek rowerowych, brak opisów tras turystycznych np. nordic walking, rowerowych)		C.S.1.3 Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru	P5: Turystyka i rekreacja w Ujściu Baryczy	1.3.1	W 1.3		
			P6: Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	1.3.2			
			P7: Informacja turystyczna	1.3.3			

Bezrobocie strukturalne obszaru; migracja ludności Pkt.2 i 9 słabych stron w SWOT – wysoki poziom bezrobocia o charakterze strukturalnym oraz niedostateczna ilość miejsc pracy; niewielka ilość przedsiębiorstw lokalnych oraz mała gotowość do podejmowania samozatrudnienia	C.O.2 Zmniejszenie emigracji zarobkowej mieszkańców Ujścia Baryczy	C.S.2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy	P8: Przedsiębiorczość w Ujściu Baryczy	2.1.1	W 2.1	W 2.0	Ubożenie społeczeństwa; brak stabilności finansowej wnioskodawców; biurokratyzm procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej
Pkt. 4 słabych stron w SWOT – oferta edukacyjna niedostosowana do potrzeb rynku pracy	C.O.3 Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców	C.S.3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	P9: Mieszkańcy Ujścia Baryczy podnoszą swoje umiejętności	3.1.1	W 3.1	W 3.0	Naleciałości historyczne; starzenie się społeczeństwa
Pkt.1. słabych stron w SWOT – niska świadomość mieszkańców obszaru na temat rozwiązań ekologicznych i utrzymania dobrego stanu środowiska naturalnego			P10: Ekologia w Ujściu Baryczy	3.1.2			
Pkt. 4 słabych stron w SWOT – oferta edukacyjna niedostosowana do potrzeb rynku pracy			P11: Mieszkańcy wizytówką Ujścia Baryczy	3.1.3			
Starzejące się społeczeństwo; utrudniony dostęp do dóbr kultury; Pkt. 5,10,11 słabych stron w SWOT – słaba oferta alternatywnych form spędzania czasu (edukacyjna, kulturalna, sportowa); obniżający się zakres opieki zdrowotnej (likwidacja szpitala); mała ilość wyraźnych liderów		C.S.3.2 Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców Ujścia Baryczy	P12: Ujście Baryczy aktywnie	3.2.1	W 3.2		
	P13: Alternatywne formy spędzania czasu w Ujściu Baryczy	3.2.2					
	P14: Centra aktywności społecznej na wsiach	3.2.3					

2. Cele ogólne, cele szczegółowe, przedsięwzięcia oraz wskaźniki ich realizacji

1.0	CEL OGÓLNY 1	Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy				
1.1	CELE SZCZEGÓLNE	Zachowanie dziedzictwa lokalnego				
1.2		Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy				
1.3		Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru				
		<i>Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016 rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>
w 1.0		Wzrost liczby mieszkańców pozytywnie oceniających rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru Ujścia Baryczy	%	22,4	25	Ankieta – badania własne LGD
		<i>Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>
w 1.1		Liczba osób odwiedzających zrewitalizowane obiekty	osoba	0	500	Dane Beneficjentów, LGD
		Liczba osób korzystających z efektów doposażenia podmiotów dziedzictwa lokalnego	osoba	0	100	Dane Beneficjentów, LGD
w 1.2		Liczba odbiorców wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	4500	Dane Beneficjentów, LGD/ notatka służbowa o rozdysponowaniu
		Liczba uczestników wydarzeń promujących obszar	osoba	0	1000	Dane Beneficjentów, LGD/listy obecności
		Liczba odbiorców materiałów promocyjnych	sztuka	0	1800	Dane Beneficjentów, LGD/ notatka służbowa o rozdysponowaniu
		Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	sztuka	0	5000	Dane ze stron internetowych/licznik odwiedzin
		Liczba osób biorących udział w realizacji projektu współpracy	osoba	0	50	Dane LGD/listy obecności

w 1.3	Ilość osób korzystających z miejsc rekreacyjnych/małej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej		osoba	0	500	Dane Beneficjentów		
	Ilość osób korzystających z nowoutworzonych/przebudowanych obiektów rekreacyjnych		osoba	0	300	Dane Beneficjentów/monitoring ruchu turystycznego		
	Ilość osób korzystających z informacji turystycznej		osoba	0	1000	Dane LGD		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
		Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok					
1.1.1	Obiekty dziedzictwa lokalnego wizytówką Ujścia Baryczy	Mieszkańcy obszaru, turyści	Konkurs	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	sztuka	0	3	Dane Beneficjentów
1.1.2	Doposażenie podmiotów kultywujących dziedzictwo lokalne	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	projekt grantowy	Liczba zrealizowanych operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	sztuka	0	3	Dane Beneficjentów

				Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	sztuka	0	3	Dane beneficjentów
1.2.1	Aktywna promocja Ujścia Baryczy	Mieszkańcy obszaru, turyści	projekt grantowy	Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	3	Dane Beneficjentów
				Liczba wydarzeń / imprez	sztuka	0	9	Dane Beneficjentów
				Ilość rodzajów materiałów promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	5	Dane Beneficjentów
1.2.2	Promujemy obszar Ujścia Baryczy	mieszkańcy obszaru, turyści	projekt współpracy	Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	1	Dane LGD
				Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	3	Dane LGD
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	sztuka	0	3	Dane LGD

			aktywizacja	Liczba stron internetowych/ podstron w portalach społecznościowych promujących obszar UB	sztuka	2	2	Dane LGD
				Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	4	Dane LGD
				Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	5	Dane LGD
				Ilość rodzajów materiałów promujących obszar Ujścia Baryczy	sztuka	0	8	Dane LGD
1.3.1	Turystyka i rekreacja w Ujściu Baryczy	Mieszkańcy obszaru, turyści	projekt grantowy	Liczba nowych obiektów- infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	7	Dane Beneficjentów/ dane statystyki publicznej
1.3.2	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane, turyści	Konkurs	liczba nowych/przebudowanych obiektów służących turystyce rowerowej	sztuka	0	1	Dane Beneficjentów
				Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	2	Dane Beneficjentów

				Liczba nowych/przebudowanych/zmodernizowanych obiektów służących rekreacji mieszkańców, zagospodarowania terenu na potrzeby rekreacji	sztuka	0	4	Dane Beneficjentów
1.3.3	Informacja turystyczna	mieszkańcy obszaru, turyści	Aktywizacja	Ilość uruchomionych punktów informacji turystycznej	sztuka	0	1	Dane LGD
2.0	CEL OGÓLNY 2	Zmniejszenie emigracji zarobkowej mieszkańców Ujścia Baryczy						
2.1	CEL SZCZEGÓŁOWY	Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy						
		<i>Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016 rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>		
W 2.0	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		%	0	2	Dane statystyczne GUS		
		<i>Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016 rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>		
W 2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy		pełny etat średnioroczny	0	30	Dane Beneficjentów		

W 2.2	Liczba utrzymanych miejsc pracy			pełny etat średnioroczny	0	10	Dane Beneficjentów	
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					Źródło danych/ sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	wartość			
		Początkowa 2016 rok			Końcowa 2023 rok			
2.1.1	Przedsiębiorczość w Ujściu Baryczy	Grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, osoby planujące założyć działalność gospodarczą	konkurs	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	30	Dane Beneficjentów
				Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób defaworyzowanych na rynku pracy	sztuka	0	15	Dane Beneficjentów
				Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	4	Dane Beneficjentów
				Liczba utrzymanych miejsc pracy dla osób defaworyzowanych na rynku pracy	sztuka	0	3	Dane beneficjentów
3.0	CEL OGÓLNY 3	Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców						

3.1	CELE SZCZEGÓLWE	Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy					
3.2		Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców Ujścia Baryczy					
		<i>Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016 rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>	
W 3.0	Wzrost liczby mieszkańców pozytywnie oceniających kapitał społeczny mieszkańców obszaru Ujścia Baryczy oraz ich społeczną aktywność		%	43,4	50	Ankieta – badania własne LGD	
		<i>Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2016 rok</i>	<i>Plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/ sposób pomiaru</i>	
W 3.1	Liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach		osoba	0	500	Dane Beneficjentów, Dane LGD/ listy obecności	
	Ilość osób pozytywnie oceniających szkolenia/warsztaty		osoba	0	290	Dane Beneficjentów, Dane LGD/ ankiety ewaluacyjne	
W 3.2	Ilość osób uczestniczących w wydarzeniach wspierających aktywność społeczną mieszkańców i oferujących alternatywne formy spędzania czasu wolnego		osoba	0	630	Dane Beneficjentów, Dane LGD/ listy obecności, sprawozdania	
	Ilość osób korzystających z centrów aktywności społecznej		osoba	0	500	Dane Beneficjentów/ listy obecności, sprawozdania	
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		osoba	0	14	Dane LGD	
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		osoba	0	45	Dane LGD	
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		osoba	0	40	Dane LGD	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu			
				nazwa	Jednostka	wartość	Źródło danych/

			(konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)		miary	Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok	sposób pomiaru
3.1.1	Mieszkańcy Ujścia Baryczy podnoszą swoje umiejętności	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Projekt grantowy	Liczba szkoleń	sztuka	0	3	Dane Beneficjentów
3.1.2	Ekologia w Ujściu Baryczy	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Projekt współpracy	Liczba wydawnictw	sztuka	0	1	Dane LGD
				Liczba szkoleń/ warsztatów / działań rozwijających potencjał społeczności lokalnych, w tym np. edukacja przyrodnicza/ klimatyczna	sztuka	0	3	Dane LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	sztuka	0	2	Dane LGD
3.1.3	Mieszkańcy wizytówką Ujścia Baryczy	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Aktywizacja	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	36	Dane LGD/ monitoring
				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodzień	0	30	Dane LGD/ monitoring
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzień	0	80	Dane LGD/ monitoring

				Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuka	0	100	Dane LGD/ monitoring
				Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	5	Dane LGD/ monitoring
3.2.1	Ujście Baryczy aktywnie	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Aktywizacja	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	15	Dane LGD/ monitoring, sprawozdania
3.2.2	Alternatywne formy spędzania czasu w Ujściu Baryczy	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Projekt grantowy	Liczba wydarzeń / imprez	sztuka	0	4	Dane Beneficjentów/ sprawozdania
3.2.3	Centra aktywności społecznej na wsiach	Mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Konkurs	Liczba centrów aktywności społecznej objętych dofinansowaniem	sztuka	0	4	Dane Beneficjentów/ sprawozdania

3. Źródło i sposób pozyskania danych do pomiaru wskaźników oraz stan początkowy i docelowy wskaźników

Dla każdego wskaźnika podano odpowiednie źródło pozyskania wskaźnika. Dla wskaźników produktu i rezultatu źródłami takimi będą w większości dane pozyskane od Beneficjentów z ich sprawozdań końcowych z realizacji operacji, z list obecności itp. oraz dane, które będą w posiadaniu samego LGD, dane z monitoringu i ewaluacji własnej. Do ustalenia wartości wskaźników oddziaływania dane pochodzą także ze sprawozdań Beneficjentów, ankiet monitorujących, jak również będą wykorzystane dane GUS czy gmin obszaru. Wszystkie dane zbierane będą w sposób ciągły, na bieżąco w procesie monitorowania tak, aby możliwa była ciągła i bieżąca aktualizacja informacji o stanie realizacji strategii, o stopniu realizacji poszczególnych przedsięwzięć i celów. Stan początkowy wskaźników produktu ustalono na poziomie „0” w celu bezpośredniego przedstawienia postępów realizacji LSR. Również na poziomie „0” ustalono stan początkowy realizacji wskaźników rezultatu, by mierzyć stan statyczny wskaźnika obrazującego efekt realizacji operacji. Stan początkowy wskaźników oddziaływania wykraczających poza bezpośrednie i natychmiastowe efekty, ale dotyczących bezpośrednio beneficjentów, zrealizowanych operacji i adresatów działań oraz będących konsekwencją realizacji danego celu określono na poziomie „0” dla celu ogólnego 2, natomiast dla celów ogólnych 1 i 3 stan początkowy tych wskaźników określono na podstawie badań ankietowych i fokusowych mieszkańców obszaru przeprowadzonych przez LGD w trakcie procesu tworzenia strategii. Stan docelowy wskaźników ustalono w oparciu o dotychczasowe doświadczenia z realizacji PROW 2007-2013, na podstawie fiszek projektowych składanych przez potencjalnych beneficjentów, danych statystycznych dla regionu.

Osiągnięcie wskaźników na założonym poziomie pozwoli na realizację celów strategicznych i poprawę sytuacji na obszarze LGD. Perspektywę czasową osiągnięcia wskaźników ustalono na rok 2023 bez poziomów przejściowych.

**Preferowany zakres projektów realizowanych w ramach przedsięwzięć
wraz ze sposobem dofinansowania określa poniższa tabela:**

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Preferowany zakres projektów	Sposób realizacji
Cel ogólny 1: Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy			
1.1 Zachowanie dziedzictwa lokalnego	Obiekty dziedzictwa lokalnego wizytówką Ujścia Baryczy	Remont z elementami modernizacji, zagospodarowanie terenu obiektów zabytkowych, sakralnych, bazy kulturalnej i innych obiektów dziedzictwa lokalnego, rozwój niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	Konkurs – operacje o wartości powyżej 50 000 zł (większe niż granty)
	Doposażenie podmiotów kultywujących dziedzictwo lokalne	Doposażenie obiektów dziedzictwa lokalnego, bazy kulturalnej, zespołów ludowych (np. zakup strojów) i innych podmiotów dziedzictwa lokalnego	Projekty grantowe – operacje o wartości do 50 000 zł
1.2 Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy	Aktywna promocja Ujścia Baryczy	Wydawnictwa, wydarzenia promujące region, materiały promocyjne	Projekty grantowe – operacje o wartości do 50 000 zł
	Promujemy obszar Ujścia Baryczy	Wydawnictwa, wydarzenia promujące region, materiały promocyjne, strony internetowe i podstrony na portalach społecznościowych, wizyty studyjne, warsztaty, konkursy	Działalność własna LGD – aktywizacja Projekt współpracy
1.3 Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru	Turystyka i rekreacja w Ujściu Baryczy	Mała infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, małe obiekty turystyki i rekreacji (np. place zabaw, siłownie napowietrzne), wypożyczalnie sprzętu turystycznego i rekreacyjnego, miejsca przystankowe na trasach turystycznych (np. pola biwakowe, przystań kajakowa i in.)	Projekty grantowe – operacje o wartości do 50 000 zł
	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	Szlaki, ścieżki turystyczne i rekreacyjne (np. rowerowe, nordic walking, spacerowe, konne, biegowe i in.), poprawa stanu i ilości infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (budowa i modernizacja), dostosowanie i adaptacja obiektów, zagospodarowanie terenu na potrzeby turystyki i rekreacji	Konkurs – operacje o wartości powyżej 50 000 zł (większe niż granty)

	Informacja turystyczna	Stworzenie punktu informacji turystycznej o regionie	Działalność własna LGD
Cel ogólny 2: Zmniejszenie emigracji zarobkowej mieszkańców Ujścia Baryczy			
2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy	Przedsiębiorczość w Ujściu Baryczy	Zakładania nowych podmiotów gospodarczych, rozwój już istniejących przedsiębiorstw, w tym inwestycje związane z rozwiązaniami innowacyjnymi i proekologicznymi, odnawialnymi źródłami energii tworzące miejsca pracy i służące utrzymaniu miejsc pracy	Konkurs – premie na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości 100 000 zł; dotacje na rozwój działalności gospodarczej w kwocie powyżej 25 000 zł do 500 000 zł (zatrudnienie), dotacje na rozwój działalności gospodarczej w kwocie do 25 000 zł (bez zatrudnienia)
Cel ogólny 3: wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców			
3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	Mieszkańcy Ujścia Baryczy podnoszą swoje umiejętności	Szkolenia, warsztaty, działalność edukacyjna na rzecz mieszkańców regionu	Projekty grantowe – operacje o wartości do 50 000 zł
	Ekologia w Ujściu Baryczy	Warsztaty, konkursy, zakup materiałów do segregacji odpadów, wydawnictwa edukacyjne i promocyjne	Projekt współpracy
	Mieszkańcy wizytówką Ujścia Baryczy	Szkolenia, warsztaty, konkursy, działalność edukacyjna na rzecz mieszkańców regionu	Działalność własna LGD, aktywizacja
3.2 Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców Ujścia Baryczy	Ujście Baryczy aktywnie	Wydarzenia wspierające aktywność mieszkańców: rajdy, spływy, wydarzenia sportowe i rekreacyjne, kulturalne, promocyjne i inne	Działalność własna LGD, aktywizacja
	Alternatywne formy spędzania czasu w Ujściu Baryczy	Działania oferujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego (w tym działania prozdrowotne), wydarzenia sportowe, rekreacyjne, turystyczne, kulturalne, konkursy, przeglądy, festiwale i inne	Projekty grantowe – operacje o wartości do 50 000 zł
	Centra aktywności społecznej na wsiach	Remont z elementami modernizacji, wyposażenie, zagospodarowanie terenu obiektów pełniących funkcje centrum aktywności społecznej na wsi, bazy kulturalnej	Konkurs – operacje o wartości powyżej 50 000 zł (większe niż granty)

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR

W ramach LSR będą realizowane operacje indywidualne w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD, projekty grantowe oraz działalność własna LGD.

2. Cel tworzenia procedur

Celem tworzenia procedur jest formułowanie jasnych zasad postępowania, eliminujących możliwość rozbieżnych interpretacji, a jednocześnie pozwalających na wybór operacji, których realizacja przekłada się na osiągnięcie zawartych w strategii celów i wskaźników. Przygotowanie W oparciu przepisy UE i krajowe LGD „Ujście Baryczy” opracowała zasady funkcjonowania poszczególnych organów LGD i ich zadania w procesie ogłaszania, sposobu oceny i wyboru operacji, gwarantujące prawidłowy wybór operacji do finansowania i zapewnienie spójności całej LSR.

3. Zakres procedur

Uchwałę o naborze wniosków podejmuje **Zarząd**, ustalając jego zakres, termin rozpoczęcia, czas trwania i limit środków. **Biuro LGD** w terminie i zakresie określonym przepisami prawa występuje do właściwego organu samorządu województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za pośrednictwem LGD wniosków o przyznanie pomocy i przekazuje do właściwego samorządu województwa dokumenty niezbędne do przeprowadzenia naboru. Pracownicy biura w okresie od złożenia wniosku aż do zakończenia naboru prowadzą doradztwo dla potencjalnych beneficjentów. Intensywność doradztwa będzie określana na podstawie rejestru doradztwa, a jego jakość każdorazowo za pośrednictwem ankiety ewaluacyjnej. Biuro LGD odpowiedzialne jest za obsługę naborów, przestrzeganie procedur oraz obsługę posiedzeń organów.

Po zakończonym naborze wniosków organ decyzyjny - **Rada**, dokonuje wyboru, działając zgodnie z opracowaną procedurą oceny i wyboru operacji, która ma zapewnić:

- a) zachowanie w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu sektorów uniemożliwiającego przewagę ponad 50 % głosów przez przedstawicieli każdego z sektorów,
- b) bezstronność poprzez pisemne deklaracje i oświadczenia Członków Rady Programowej i ich wyłączenia z głosowań nad operacjami, w których członek Rady jest w jakikolwiek sposób powiązany z wnioskiem lub wnioskodawcą
- c) jawność procesu wyboru poprzez publikowanie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej
- d) uwzględnienie wszelkich wynikłych sytuacji szczególnych, powstałych w procesie wyboru operacji i opracowanie rozwiązań powstałych sytuacji.
- e) zachowanie bezpieczeństwa danych osobowych przy zastosowaniu elektronicznego systemu dokonywania oceny operacji.

4. Formułowanie kryteriów wyboru

Kryteria wyboru operacji, powiązane i opracowane na podstawie diagnozy (definiowania problemów) i analizy SWOT podczas konsultacji z grupą roboczą, przekładają się bezpośrednio na realizację celów i wskaźników zawartych w LSR. Zawierają szczegółowy opis podejścia, wskazujący wymagania konieczne do spełnienia. Dla każdego kryterium ustalono minimalny próg punktowy, jaki musi spełniać wniosek, aby mógł być wybrany do finansowania. Kierowano się w tym przypadku określonymi kryteriami, które muszą być spełnione, ważnymi z punktu widzenia LGD dla realizacji określonego celu, a wynikającymi z analizy SWOT i diagnozy obszaru. Kryteria wyboru są Obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste, mierzalne oraz przyczyniające się do osiągnięcia założonych w LSR wskaźników. Zmiana kryteriów w żadnym wypadku nie jest możliwa w trwającym ogłoszeniu o naborze wniosków oraz w procedurze oceny wniosków. Kryteria uchwalane są przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenie LGD Ujście Baryczy i do jego wyłącznych kompetencji należy ich zmiana. O zmianę kryteriów może wnioskować Zarząd Stowarzyszenia LGD z własnej inicjatywy lub członkowie Rady. Wniosek o zmianę kryteriów musi zawierać uzasadnienie. Wnioskodawca ma obowiązek uzyskać pozytywną opinię Zarządu LGD.

Zarząd za pośrednictwem Biura i strony internetowej www.ujsciebaryczy.pl poddaje do konsultacji społecznych zmienione kryteria wyboru operacji. Uwzględniając konsultacje zarząd wydaje opinię i przedstawia ją na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.

Biuro Stowarzyszenia przygotowuje Karty oceny z uwzględnieniem nowych kryteriów oraz z uzasadnieniem. Przekazuje do akceptacji Instytucji Wdrażającej. Po akceptacji Samorządu Województwa Biuro wprowadza karty do aplikacji, a kryteriom nie aktualnym nadaje status „archiwalne”. Zmienione kryteria obowiązują od dnia akceptacji Instytucji Wdrażającej. Lokalne kryteria wyboru są: obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste, mierzalne, posiadające dodatkowe opisy i definicje, określają zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości.

Dodatkowo w kryteriach zawarte są warunki, w zależności od rodzaju i celu, premiujące operacje, które:

- a) generują dodatkowe miejsca pracy – więcej niż zakładane minimum
- b) są innowacyjne
- c) dotyczą działalności, których podstawą będzie wytwarzanie produktów lokalnych
- d) ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb zdefiniowanych grup defaworyzowanych, w szczególności ich wykluczenia społecznego.

Kryterium odnoszące się do **innowacyjności** operacji polega na rozpatrzeniu przez członków Rady minimalnego wymogu co do ocenianego wniosku, aby w działaniu w nim zawartym pojawił się nowy element, dotyczący samego produktu, procesu, usługi, maszyn lub urządzeń, metody marketingowej, zastosowanej technologii, organizacji pracy, które beneficjent opracował jako pierwszy lub zastosował, korzystając z doświadczeń innych podmiotów, w zależności od obszaru, który ten projekt obejmuje. W celu zachowania przejrzystości interpretacja tego kryterium będzie publikowana, aby potencjalni beneficjenci mogli się z nią zapoznać.

VII. PLAN DZIAŁANIA

Na obszarze LGD zaplanowano realizację działań w ramach trzech celów głównych, które zostały sformułowane na podstawie diagnozy obszaru, analizy SWOT oraz problemów społeczności lokalnej obszaru Ujścia Baryczy, które sformułowano podczas konsultacji społecznych.

- Cel ogólny 1: **ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI NA OBSZARZE UJŚCIA BARYCZY**

- Cel ogólny 2: **WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE UJŚCIA BARYCZY**
- Cel ogólny 3: **WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW**

Plan działania obrazujący harmonogram osiągnięcia wskaźników produktu dla poszczególnych celów ogólnych i szczegółowych i przedsięwzięć został przedstawiony załączniku nr 1 do LSR.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć z podziałem na przedziały czasowe obrazuje również stopień planowanych do osiągnięcia wskaźników. Wydaje się, że największa intensywność działań będzie miała miejsce w latach 2016-2018 oraz 2019-2020, co spowodowane jest przede wszystkim czasem potrzebnym na realizację i rozliczenie poszczególnych operacji.

Budżet LGD związany planowanymi naborami wniosków wynosi 4 500 000,00 zł, z czego co najmniej 50% przeznaczona jest na działania związane z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy na obszarze LGD. Planuje się również realizację 2 projektów współpracy – w tym jeden o zasięgu międzynarodowym. Planowany budżet wynosi 90 000 zł.

W oparciu o diagnozę obszaru oraz analizę SWOT wyodrębniono 3 cele główne, 6 celów szczegółowych i 14 przedsięwzięć.

Na realizację przedsięwzięć wchodzących w skład **Celu ogólnego 1**

ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI NA OBSZARZE UJŚCIA BARYCZY

przewidziano kwotę ok. 25% budżetu LSR w ramach działania 19.2. Analiza SWOT wykazała przede wszystkim bardzo słabe wykorzystanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru, słabą promocję regionu, brak infrastruktury turystycznej, bazy noclegowej, ścieżek rowerowych itp. Cel ten będzie realizowany za pośrednictwem 3 celów szczegółowych: *Zachowanie dziedzictwa lokalnego, Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy, Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru.*

W związku z powyższym zaplanowano następujące cele szczegółowe:

- 1.1 – Zachowanie dziedzictwa lokalnego – przedsięwzięcie: Doposażenie podmiotów kultywujących dziedzictwo lokalne (realizacja LSR) – realizacja w latach 2019-2021
- 1.2 – Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy – przedsięwzięcie: Aktywna promocja Ujścia Baryczy, Promujemy Ujście Baryczy (realizacja LSR) – realizacja w latach 2016-2023
- 1.3 - Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej – przedsięwzięcia: Turystyka i rekreacja w Ujściu Baryczy, Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, Informacja turystyczna (aktywizacja) – realizacja w latach 2016-2023

Z uwagi na szeroki zakres i wysoki budżet przeznaczony na działania związane z celem ogólnym 1: **Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy** osiągnięcie 100% wskaźnika zaplanowano na rok 2023.

Na realizację przedsięwzięć wchodzących w skład **Celu ogólnego 2**

WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARZE UJŚCIA BARYCZY

przewidziano kwotę co najmniej 50% budżetu LSR w ramach działania 19.2. Analiza SWOT wykazała wiele problemów związanych ze strukturalnym bezrobociem, które od wielu lat istnieje na obszarze LGD i niestety ma tendencje rosnącą. Konsultacje społeczne unaocznily następujące problemy: wysoki poziom bezrobocia, niska wiedza społeczeństwa nt. prowadzenia działalności gospodarczej, brak wiary we własne możliwości, brak środków na rozpoczęcie i doposażenie działalności. W odpowiedzi na powyższe bolączki rynku pracy postanowiono ok. 73% kwoty przeznaczonej na działania związane z „przedsiębiorczością” przeznaczyć na premie dla osób

rozpoczynających działalności gospodarczą. W zakresie premii przyjęto maksymalną, 100 % wysokość wsparcia. Przedsięwzięcie to realizowane będzie w latach 2016-2023. Na przedsięwzięcie związane z rozwojem istniejących podmiotów gospodarczych przewidziano kwotę ok. 27% kwoty przeznaczonej na wsparcie działalności gospodarczych. Kryteria oceny wniosków skonstruowano tak, by szczególne preferencje skierowane były do osób defaworyzowanych na rynku pracy. Zakłada się że min. 10 % beneficjentów stanowić będą osoby defaworyzowane. Powyższe przedsięwzięcia uwzględniają również operacje planujące wykorzystanie rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Osiągnięcie pełnej wartości wskaźnika zaplanowano na rok 2023.

- Cel szczegółowy 2.1 – **Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy**; przedsięwzięcie: Przedsiębiorczość w Ujściu Baryczy.

Konsultacje społeczne wskazywały również na problemy zawarte w celu ogólnym 3:

WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW.

Realizowane projekty mają dotyczyć i przeciwdziałać niskiej świadomości mieszkańców nt. obszaru, środowiska, słabej oferty edukacyjnej przeznaczonej dla mieszkańców regionu, niedostatecznej ilości miejsc, w których można spędzać wolny czas oraz mają wyłonić nowych liderów lokalnej społeczności. Na działania z tego zakresu zaplanowano ok. 17% budżetu ogólnego.

Operację będą realizowane w ramach 2 celów szczegółowych i 6 przedsięwzięć.

Cel szczegółowy 3.1 – Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy; przedsięwzięcie: mieszkańcy wizytówką Ujścia Baryczy (Realizacja LSR) – realizacja w latach 2016-2023

- Cel szczegółowy 3.2 – wsparcie aktywności mieszkańców Ujścia Baryczy – realizacja w latach 2016-2023

Zaproponowany poziom osiągania poszczególnych wskaźników uwzględnia potencjał obszaru, czynniki społeczne, gospodarcze (w tym finansowe) oraz przeprowadzone konsultacje społeczne, w których potencjalni beneficjenci określali zainteresowanie zagadnieniami, które będą przedmiotem działań LGD.

Projekty współpracy

W ramach realizacji LSR planuje się dwa projekty współpracy.

1. **Projekt współpracy pn. roboczą „Festiwal Kulinaryny: Tradycje wsi polskiej i czeskiej”**. Ma charakter międzynarodowy. Partnerami projektu będą LGD z województwa dolnośląskiego tj. LGD Ujście Baryczy, LGD Partnerstwo Sowiogórskie oraz partner zagraniczny. Budżet projektu współpracy ustalono w granicach 40 000 zł. Głównym celem projektu jest aktywna promocja obszaru partnerów poprzez wymianę doświadczeń związanych z tradycją, kulturą i dziedzictwem lokalnym. Operacja wpisuje się w dwa cele szczegółowe LSR tj. cel szczegółowy 1.1 „Zachowanie dziedzictwa lokalnego” oraz cel szczegółowy 1.2 „Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy”.

W ramach projektu współpracy planuje się zorganizowanie wydarzeń promocyjnych – festiwalu kulinarnego, warsztaty kulinarne łączące tradycje i kulturę oraz lokalne produkty oraz wymianę doświadczeń w realizacji projektów z dofinansowaniem unijnym. Pokłosiem wydarzeń będzie wydana publikacja promująca lokalne wyroby w języku polskim i czeskim obejmująca przepisy na potrawy charakterystyczne dla wszystkich obszarów. Szczegółowe opracowanie budżetu i złożenie wniosku o przyznanie pomocy oraz realizację projektu współpracy planuje się na lata 2017 – 2021.

Przyjęto następujące wskaźniki realizacji projektu współpracy:

Wskaźniki rezultatu:

1. Liczba osób biorących udział w projekcie współpracy – 50 osób

2. Liczba odbiorców wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy – 1000 szt.
3. Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych – 200 osób.

Wskaźniki produktu:

- 1.1 Liczba zrealizowanych projektów współpracy – 1 szt.
  - 1.2 Liczba LGD/partnerów uczestniczących w projekcie współpracy – 3 szt.
  - 1.3 Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy – 1 szt.
  - 1.4 Liczba wydarzeń promujących obszar Ujścia Baryczy –1 cykl
2. **Projekt współpracy pn. roboczą „EkoLGD”** ma charakter edukacyjno –promocyjny. Partnerami projektu współpracy będą LGD z obszaru województwa dolnośląskiego, dopuszcza się udział innych partnerów krajowych bądź zagranicznych. Budżet projektu współpracy ustalono w granicach 50 000 zł. Głównym celem projektu jest "Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej, w tym w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych". Projekt będzie realizował cel szczegółowy 3.1. Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy. W ramach projektu planuje się wydanie publikacji o charakterze edukacyjno – promocyjnym oraz przeprowadzenie 3 warsztatów/wydarzeń/ działań rozwijających potencjał społeczności lokalnych, w tym np. edukacja ekologiczna/ klimatyczna. Projekt planuje się do realizacji w latach 2021-2023.

Zaplanowano następujące wskaźniki realizacji projektu współpracy:

Wskaźniki rezultatu:

1. Liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach (wydarzeniach/innych działaniach) - 60 osób
2. Liczba osób pozytywnie oceniających szkolenia (wydarzenia/inne działania) – 30 osób
3. Liczba odbiorców wydawnictw – 600 osób

Wskaźniki produktu:

- 1.1 Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy –2 szt.
- 1.2 Liczba wydawnictw– 1 szt.
- 1.3 Liczba szkoleń/warsztatów/ działań rozwijających potencjał społeczności lokalnych– 3 szt.

VIII. BUDŻET LSR

LGD zakłada realizację Lokalnej Strategii Rozwoju jednofunduszowej, wykorzystującą środki PROW 2014-2020. Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jego realizację na poszczególne działania z PROW przedstawia załącznik nr 4 do LSR. Wysokość kosztów bieżących określono zgodnie z rozporządzeniami Unii Europejskiej (1303/2013) ustawami i rozporządzeniami krajowymi. Koszty obejmują przede wszystkim: koszty operacyjne, personelu, szkoleń, doradztwo i obsługę naborów, ewaluacji oraz inne koszty, które muszą być poniesione dla prawidłowego i sprawnego wdrażania Lokalnej strategii Rozwoju. W wyniku różnicy pomiędzy maksymalną kwotą przeznaczoną na funkcjonowanie lokalnej grupy działania, a kosztami bieżącymi ustalono kwotę przeznaczoną na działania aktywizacyjne, związane z animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działań szkoleniowych, doradczych i informacyjno-promocyjnych dotyczących realizacji działania 19.4. Działania w zakresie kosztów bieżących i aktywizacji służą przede wszystkim do realizacji trzech celów ogólnych, celów szczegółowych i

przedsięwzięć zapisanych w LSR. Główne wsparcie będzie dotyczyć realizacji LSR przez społeczność obszaru w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy jak i aktywności w pozostałych celach.

W planie finansowym uwzględniono wielkość wkładu w podziale na wkład EFROW i budżet państwa, przewidziano również wkład pochodzący od beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych przyczyniających się w znacznym stopniu do uatrakcyjnienia obszaru dla mieszkańców jak i potencjalnych turystów. Uwzględniono również realizację projektu współpracy działanie 19.3 zakładając 2 % wysokość wsparcia do 2023r. Planuje się realizację 2 projektów współpracy (w tym międzynarodowy). Istotą projektu współpracy jest tworzenie partnerstwa lokalnego i ponadregionalnego. Projekty realizują 2 cele ogólne – rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy oraz wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców.

IX. PLAN KOMUNIKACJI

Głównym celem wdrażania Planu Komunikacji jest zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację działań zaplanowanych w LSR oraz w proces wdrażania i aktualizacji strategii, promowanie LSR, wśród mieszkańców obszaru LGD oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach wsparcia potencjalnych beneficjentów w ramach działań zawartych w Strategii. Dobór asortymentu działań ma za zadanie pobudzenie zainteresowania potencjalnych beneficjentów w kwestii aplikowania o środki oraz zwiększenie ilości zrealizowanych projektów przy wsparciu LGD.

Asortyment planowanych działań:

- informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków, realizacji i rozliczenia projektów,
- informowanie o zrealizowanych w ramach Strategii projektach i korzyściach wynikających z ich realizacji,
- budowanie pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru
- zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej dla gmin obszaru LGD,
- wzmocnienie pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego szanse stwarzane przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej,
- wzrost rozpoznawalności LGD Ujście Baryczy, identyfikacji wizualnej LGD

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez intensywne, różnorodne i długofalowe działania informacyjno-promocyjne, skierowane do mediów, ogółu społeczeństwa, dotychczasowych i potencjalnych beneficjentów oraz innych grup objętych działaniami LGD.

Istotne jest również upowszechnianie wiedzy na temat już zrealizowanych projektów – ich celowości i przydatności dla różnych grup docelowych, wykazu Beneficjentów, tytułów projektów, kwot dofinansowania.

Działania informacyjno-promocyjne skierowane zostaną do następujących grup (w tym grup defaworyzowanych):

- młodzież
- bezrobotni
- rolnicy,
- osoby 50 +
- przedsiębiorcy
- uczestnicy projektów realizowanych przez beneficjentów,
- beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego, w tym jednostki organizacyjne jst
- organizacje pozarządowe,
- media
- partnerzy społeczni i gospodarczy
- instytucje zaangażowane we wdrażanie LSR,
- lokalni liderzy
- artyści, kościoły i związki wyznaniowe, sportowcy

Zebrane podczas realizacji działań komunikacyjnych wnioski, postulaty i sugestie pochodzące od przedstawicieli lokalnej społeczności będą przekazywane do biura LGD, gdzie poddane zostaną analizie, a wyciągnięte wnioski stanowić mogą jedną z przesłanek do uruchomienia procedury aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

X. INNOWACYJNOŚĆ

Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Innowacja stanowi nową (dla organizacji, społeczności czy cywilizacji), wprowadzoną przez człowieka wartość bądź jakość dotyczącą jej celów i/lub sposobów ich realizacji. Większość dokumentów strategicznych UE kładzie nacisk na promowanie innowacyjności, a dodatkowo każde z państw członkowskich na swój sposób stara się wspierać innowacyjne projekty ze środków krajowych. Z doświadczeń programu Leader wynika, iż jedną z jego najtrudniejszych do zrozumienia i wprowadzenia w praktyczne działanie cech jest właśnie innowacyjność. Ważnym elementem, który wynika z podejścia LEADER są rozwiązania „oddolne”, czyli zaangażowanie różnych środowisk w proces budowania LSR i jego wdrażania. W tej sytuacji mamy do czynienia z nowymi procesami oraz nową organizacją przygotowania i realizacji przedsięwzięć dotąd nie wykonywanych na tym obszarze. Wg definicji OECD i Eurostat w Podręczniku Oslo Manual (międzynarodowy podręcznik metodologiczny badań statystycznych innowacji zalecany w krajach OECD i UE) innowacja to wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej. Przyjęto, że minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, proces, metoda marketingowa lub organizacyjna były nowe (znacząco udoskonalone) dla firmy. Zalicza się tu produkty, procesy i metody, które dana firma opracowała jako pierwsza, oraz te, które zostały przyswojone od innych firm i podmiotów. Zapisy w Podręczniku Oslo dotyczą firm. W przypadku LSR stosujemy podobne zasady do obszaru LGD.

Innowacyjność w zakresie lokalnych kryteriów wyboru

Wsparcie innowacyjności przez LGD Ujście Baryczy Gmin Góra-Niechlów-Wąsosz znajduje swój wyraz w lokalnych kryteriach wyboru operacji, jak również w samym sposobie przygotowania LSR.

W ocenie operacji z zakresu Przedsiębiorczość - premie na założenie działalności gospodarczej zastosowane zostanie następujące kryterium: „Uruchamiana działalność spełnia warunki innowacyjności zgodnie z definicją LGD”, a w ocenie operacji z zakresu Przedsiębiorczość – rozwijanie działalności gospodarczej kryterium „Operacja wprowadza przedsiębiorstwu rozwiązania innowacyjne zgodnie z definicją LGD”. W ramach tych kryteriów preferowane będą projekty innowacyjne w skali obszaru LGD, związane z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań bądź technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań czy nowatorskiego wykorzystania zasobów. W trakcie oceny członkowie Rady będą musieli odpowiedzieć na następujące pytania pomocnicze:

1. Czy operacja jest związana z wdrożeniem nowej technologii np. informatycznej, nowym sposobem przetwarzania lokalnych produktów;
2. Czy operacja związana jest z realizacją niespotykanych wcześniej działań na obszarze LGD np. działań promocyjnych i informacyjnych;
3. Czy operacja przyczynia się do nowatorskiego wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych obszaru LGD dążąc np. do rozwoju nowych form turystyki i rekreacji, rozwoju nowych produktów turystycznych, wydłużenia sezonu turystycznego, rozwoju nowych produktów lub usług, rozwoju nowych funkcji obszaru LGD, itp.

Za spełnienie tego kryterium beneficjent będzie mógł otrzymać 10 pkt.

Innowacyjność w zakresie opracowania LSR

Innowacyjne podejście zastosowano także w zakresie opracowania LSR. W procesie tym wykorzystano wcześniej nie stosowane na obszarze ankiety internetowe skierowane do mieszkańców i instytucji, przeprowadzono konsultacje indywidualne oraz uruchomiono punkt konsultacyjny w trakcie jednej z większych imprez. Ponadto po przeprowadzeniu spotkań/ warsztatów dotyczących LSRLGD zorganizowała forum lokalne, na które zaproszone zostały różne grupy mieszkańców. W trakcie forum zaprezentowano wyniki spotkań/warsztatów, które odbyły się we wszystkich gminach członkowskich i, co szczególnie istotne, można było zgłaszać swoje uwagi, sugestie i wnioski dotyczące opracowywanej LSR.

Zastosowanie powyższych rozwiązań w opracowywaniu LSR przyczyniło do szerokiego udziału społeczności lokalnej w tym procesie.

Innowacyjność z zakresie grup docelowych

Odzwierciedleniem zastosowania innowacyjności w LSR jest również skierowanie przedsięwzięć do zidentyfikowanych grup defaworyzowanych (tj. młodzieży wkraczającej na rynek pracy, kobiet powracających na rynek pracy, długotrwale bezrobotnych, osób w wieku 50+ pozostających bez pracy) jako grup docelowych. Przedsięwzięciami tymi są:

- 1.1.2 Doposażenie podmiotów kultywujących dziedzictwo lokalne i 1.3.2 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna w ramach Celu ogólnego 1 Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy
- 2.1.1 Przedsiębiorczość w Ujściu Baryczy w ramach Celu ogólnego 2 Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze Ujścia Baryczy
- 3.1.1 Mieszkańcy Ujścia Baryczy podnoszą swoje umiejętności, 3.1.2 Ekologia w Ujściu Baryczy, 3.1.3 Mieszkańcy wizytówką Ujścia Baryczy, 3.2.1 Ujście Baryczy aktywnie, 3.2.2 Alternatywne formy spędzania czasu w Ujściu Baryczy i 3.2.3 Centra aktywności społecznej na wsiach w ramach Celu ogólnego 3 Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców

Dodatkowo na etapie oceny pod względem lokalnych kryteriów wyboru LGD będzie premiowała wnioskodawców, którzy zadeklarują zatrudnienie osoby/osób z grupy defaworyzowanej w ramach rozwijania działalności gospodarczej poprzez zatasowanie kryterium „Wnioskodawca deklaruje zatrudnienie osoby/osób z grupy defaworyzowanej”. Za spełnienie tego kryterium wnioskodawca będzie mógł otrzymać 10 pkt. Natomiast w ramach premii na założenie działalności gospodarczej wnioskodawca otrzyma aż 20 pkt. za spełnienie kryterium „Wnioskodawca jest osobą w trudnej sytuacji na rynku pracy (pochodzi z grupy defaworyzowanej – młodzież wkraczająca na rynek pracy, kobiety powracające na rynek pracy, długotrwale bezrobotni, osoby w wieku 50+ pozostające bez pracy)”.

XI. ZINTEGROWANIE

1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami

Lokalna Strategia Rozwoju obejmująca obszar Gmin: Góra, Niechlów i Wąsosz położonych w Powiecie Górowskim i Województwie Dolnośląskim jest ściśle powiązana - komplementarna z innymi dokumentami planistycznymi o charakterze strategicznym obowiązującymi na obszarze Ujścia Baryczy.

Zapisy tych dokumentów wykorzystane zostały do prac nad diagnozą obszaru i analizą SWOT a na etapie planowania strategicznego w ramach LSR monitorowana była ich zgodność i komplementarność z proponowanymi do realizacji celami i przedsięwzięciami zawartymi LSR. Realizacja celów LSR oraz komplementarnych zapisów lokalnych dokumentów strategicznych przyczynią się do wzmocnienia rozwoju regionu i rozwiązywania problemów społecznych.

Cele i przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju skorelowane są z następującymi dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do obszaru Ujścia Baryczy, a opracowanymi na szczeblu województwa, powiatu i gmin:

- Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego,
- Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Góra na lata 2015-2025,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Niechlów na lata 2009-2015
- Planem Rozwoju Lokalnego gminy Wąsosz na lata 2004 – 2013 – gmina jest w trakcie prac przygotowawczych do opracowania nowej strategii rozwoju.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. została uchwalona w lutym 2013 r. i jest zaktualizowaną i gruntownie przebudowaną wersją strategii z 2005 r. już pod potrzeby NPR i polityki rozwoju regionalnego kraju.

Wizja regionu określona w nowej strategii to: **Blisko siebie – blisko Europy:**

Cel nadrzędny: **Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku –**

Cel nadrzędny zostanie zrealizowany poprzez wdrożenie 8 celów szczegółowych:

1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.
2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej.
3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.
4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów, oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.
5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych.
6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.
7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.
8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego został opracowany w 2009r. Wdrażanie założeń przyjętych w programie ma przyczynić się do rozwoju turystyki w województwie dolnośląskim i wzrostu jego konkurencyjności oraz wykorzystania dostępnych regionalnych środków finansowych.

Analiza Strategii Rozwoju Województwa i celów niniejszej Strategii pozwala stwierdzić bardzo wysoki stopień zgodności, co wykazuje tabela poniżej.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...celami szczegółowymi Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
Cel ogólny: 1. Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy		
1.1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego	→	Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów, oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.
1.2. Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy		
1.3. Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru		
Cel ogólny: 2. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze Ujścia Baryczy		
2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy	→	Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP. Cel 6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.
Cel ogólny: 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców		
3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	→	Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów, oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa. Cel 5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych. Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia. Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.
3.2 Wsparcie aktywności mieszkańców Ujścia Baryczy		

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Kraju do 2020r.

Cele zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju powinny wpisywać się w nadrzędny dla Polski wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. **Strategię Rozwoju Kraju 2020 (SRK)**, stanowiący odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i innych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić, uwzględniając przy tym najważniejsze trendy rozwoju gospodarki światowej oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Europa 2020. SRK zakłada, że „Polska w roku 2020 to aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo”. Wizja ta ma zostać osiągnięta poprzez działania realizowane w 3 obszarach strategicznych: I sprawne i efektywne państwo, II konkurencyjna gospodarka, III spójność społeczna i terytorialna. Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych obszarów z celami niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	... celami Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku
Cel ogólny: 1. Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy		
1.1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego		III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków

1.2. Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy	→	regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich
1.2. Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru		
Cel ogólny: 2. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze Ujścia Baryczy		
2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy	→	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
Cel ogólny: 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców		
3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	→	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.4. Poprawa stanu środowiska II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
3.2 Wsparcie aktywności mieszkańców Ujścia Baryczy		

Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, w której sprecyzowano cele oraz kierunki rozwoju regionu.

W odróżnieniu od poprzedniej perspektywy, wsparcie w ramach RPO WD będzie udzielane z dwóch funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z punktu widzenia LGD jest to bardzo ważny dokument ponieważ w ramach programu planuje się wsparcie Lokalnych Grup Działania jako potencjalnych beneficjentów. Interwencja RPO będzie stanowiła uzupełnienie wsparcia EFRROW i EFMR na terytorium danej LGD i będzie realizowana w oparciu o Lokalną Strategię Rozwoju.

Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych osi priorytetowych i ich działań z celami niniejszej Strategii.

Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności założeń strategicznych.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...priorytetami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 - 2020
Cel ogólny: 1. Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy		
1.1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego	→	Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe Działanie 4.4 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych Działanie 9.1 Aktywna integracja
1.2. Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy		
1.3. Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru		
Cel ogólny: 2. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze Ujścia Baryczy		
2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na	→	

obszarze Ujścia Baryczy		Działanie 1.3 Rozwój przedsiębiorczości Działanie 1.4 Internacjonalizacja przedsiębiorstw Działanie 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy Działanie 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy Działanie 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego Działanie 8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych Działanie 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP
Cel ogólny: 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców		
3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	→	Działanie 3.1 Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych Działanie 4.1 Gospodarka odpadami Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe Działanie 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną Działanie 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych Działanie 9.1 Aktywna integracja Działanie 10.3 Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie
3.2 Wsparcie aktywności mieszkańców Ujścia Baryczy		

Powiązanie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego

Strategia opracowana została w 2000 roku. Zgodnie z jej treścią:

Misją powiatu jest optymalne zaspokojenie zbiorowych potrzeb jego mieszkańców przez wykonywanie zadań publicznych nie zastrzeżonych ustawowo dla samorządu wojewódzkiego oraz samorządów gminnych a także dla administracji rządowej i innych organów Państwa, z poszanowaniem środowiska i racjonalnym wykorzystaniem jego zasobów.

Celem nadrzędnym rozwoju powiatu Góra jest wysoka jakość życia jego mieszkańców.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...celami szczegółowymi Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
Cel ogólny: 1. Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy		
1.1. Zachowanie dziedzictwa lokalnego	→	Cel główny – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego cel szczegółowy - odnowa środowiska kulturowego i zagospodarowane obiekty zabytkowe
1.2. Wypromowanie obszaru Ujścia Baryczy		
1.3. Wzbogacenie oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru		
Cel ogólny: 2. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze Ujścia Baryczy		

2.1 Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze Ujścia Baryczy	→	Cel główny – Zrównoważony rozwój gospodarczy cel szczegółowy - wysokie preferencje dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw; atrakcyjne zagospodarowanie turystyczne powiatu
Cel ogólny: 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizacja mieszkańców		
3.1 Podnoszenie umiejętności ludności Ujścia Baryczy	→	Cel główny – Zrównoważony rozwój społeczny cel szczegółowy – rozwój kultury i integracji społeczności lokalnej; wyrównany poziom startu życiowego dla młodzieży z miast i wsi
3.2 Wsparcie aktywności mieszkańców Ujścia Baryczy		Cel główny – Ład w zarządzaniu cel szczegółowy – wysoka aktywność organizacji pozarządowych; pełna integracja powiatu z województwem dolnośląskim

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Góra na lata 2015-2025

Wizja: **Gmina Góra miejscem przyjaznym do życia i prowadzenia działalności gospodarczej dla mieszkańców i przedsiębiorców**

LSR skorelowana jest ze strategią rozwoju miasta i gminy Góra poprzez spójność z następującymi celami strategicznymi:

- **Cel strategiczny - Aktywizacja gospodarcza i wzrost konkurencyjności Gminy**
 Cel operacyjny 1 – poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w gminie;
 Cel operacyjny 2 – podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy Góra
- **Cel strategiczny - Rozwój zasobów ludzkich oraz poprawa potencjału społecznego gminy Góra**
 Cel operacyjny 1 – pobudzanie aktywności społeczności lokalnej w działaniach na rzecz rozwoju gminy
 Cel operacyjny 2 – poprawa jakości kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych w gminie Góra
 Cel operacyjny 3 – rozwój infrastruktury społecznej
- **Cel strategiczny – Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej gminy Góra**
 Cel operacyjny 3 – poprawa jakości środowiska naturalnego w gminie

Powiązanie z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Wąsosz

W Gminie Wąsosz trwają obecnie prace nad przystąpieniem do opracowania nowego dokumentu strategicznego dotyczącego kierunków lokalnego rozwoju. Lokalna Grupa Działania tworząc LSR odniosła się więc w kwestii zintegrowania LSR z gminnymi strategiami rozwoju do dokumentu już nie obowiązującego a jednak nadal wyznaczającego kierunki rozwoju gminy Wąsosz.

Plan ten wyznacza siedem obszarów, w których rozwijała się będzie gmina. Są to:

1. Oświata.
2. Ochrona środowiska.
3. Turystyka, sport i dziedzictwo kulturowe.
4. Przedsiębiorczość.
5. Budownictwo.
6. Infrastruktura.
7. Informatyka.

LSR swoimi założeniami współgra z pkt. 2,3,4

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Niechlów

Celem nadrzędnym SZRGN jest:

Zrównoważony rozwój gminy oparty o walory przyrodnicze regionu i tradycje rolnicze.

Lokalna Strategia Rozwoju realizuje następujące cele główne i szczegółowe strategii gminy Niechlów:

- Cel główny: WIĘKSZA AKTYWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA GOSPODARKI W GMINIE
  - Cel szczegółowy: Wspieranie rozwoju firm i rolnictwa na terenie gminy, tworzenia nowych miejsc pracy (łatwiejsze pozyskanie środków unijnych).
- Cel główny: WZROST ZADOWOLENIA Z JAKOŚCI ŻYCIA I ZAMIESZKANIA NA TERENIE GMINY.
  - Cel szczegółowy:
    1. Pobudzenie aktywności społecznej i obywatelskiej, wzrost samodzielności mieszkańców w rozwiązywaniu problemów lokalnych.
    3. Tworzenie warunków do rekreacji, wypoczynku i rozwoju zainteresowań mieszkańców

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

W ramach zaplanowanych w LSR przedsięwzięciach jednym z głównych założeń była integracja różnych sektorów, partnerów, branż, etc. na rzecz ich kompleksowej realizacji.

Przykładowo w ramach Celu ogólnego I. „Rozwój turystyki i rekreacji na obszarze Ujścia Baryczy” w osiągnięciu jego celów i wskaźników zaangażowane będą zarówno lokalne samorządy (rozwijające infrastrukturę turystyczną jak i podmioty z sektora społecznego (działania z zakresu rewitalizacji lokalnych zabytków). Jednocześnie w ramach tego celu następuje integrowanie lokalnych zasobów historycznych i kulturowych (zabytki, ciekawe miejsca, lokalne legendy i przekazy) z walorami przyrodniczymi obszaru.

Aby wspierać realizację przedsięwzięć, które mają charakter zintegrowany w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji przewidziano kryterium „operacja angażuje”, które preferuje projekty spełniające przesłanki integrowania różnych sektorów czy partnerów.

XII. MONITORING I EWALUACJA

LGD Ujście Baryczy kierując się koniecznością systematycznej kontroli i oceny funkcjonowania LGD, pracy biura, realizacji naborów i ich prawidłowości oraz innych działań Stowarzyszenia opracowała procedurę monitoringu i kontroli, która stanowi załącznik nr 4 do LSR.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Proces monitoringu będzie obejmować:

- a) monitorowanie rzeczowej realizacji LSR polegającej m.in. na:
  - analizie stopnia osiągnięcia założonego budżetu oraz mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
  - monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, szczególnie dotyczyć to będzie grantobiorców w ramach projektu grantowego,
- b) monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD.

Ewaluacja jest systematycznym badaniem wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły efekty (lub czy je przyniosą w przypadku ewaluacji ex-ante).

Funkcjonowanie LGD powinno być na bieżąco monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działań. Ewaluacja będzie niezbędna do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD.

Ważne, aby proces ewaluacji uwzględniał również podejście partycypacyjne, tj. angażował społeczność lokalną w proces ewaluacji.

Podziału na poszczególne rodzaje ewaluacji dokonujemy ze względu na moment, w którym ewaluacja jest realizowana, poziom, którego dotyczy, oraz sposób jej organizacji.

Podstawowym podziałem jest klasyfikacja według momentu realizacji w cyklu interwencji publicznej, w którym ewaluacja jest podejmowana. Ze względu na moment uruchomienia badania ewaluacyjnego rozróżniamy:

- ewaluację ex-ante (przed rozpoczęciem realizacji interwencji) – celem takiego badania jest poprawa jakości planowanej do uruchomienia interwencji,
- ewaluację on-going (tzw. mid-term, w trakcie wdrażania interwencji) - celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej, zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych,
- ewaluację ex-post (po zakończeniu realizacji interwencji) - celem jest określenie długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy.

W przypadku wdrażania LSR planujemy dokonać ewaluacji on-going oraz ex-post.

Kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane w ewaluacji LSR:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych:

Prowadzony monitoring oraz ewaluacja z jednej strony oceniają stopień wdrażania założeń LSR, a z drugiej strony płynące z nich dane sygnalizować mogą o barierach czy problemach mających wpływ na prawidłowe wdrażanie LSR.

Wyniki płynące z ewaluacji oraz analizy danych monitoringowych wykorzystane zostaną do:

- Informowania społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy o stopniu osiągnięcia zaplanowanych celów i wskaźników, wykorzystania środków finansowych, sukcesach i porażkach w realizacji LSR;
- Procedury aktualizacji strategii. W przypadku, gdy analiza danych monitoringowych i ewaluacja wykażą zapóźnienia w procesie wdrażania, pojawienie się problemów i barier wymagających interwencji, stanowić to będzie podstawę i uzasadnienie do uruchomienia procedury aktualizacji strategii. Aktualizacja ta dotyczyć może jednego (np. kryteriów wyboru operacji) lub kilku elementów (np. wskaźników, budżetu) strategii.

Planowanie monitoringu:

W procesie monitoringu badane powinny być elementy głównie ilościowe dotyczące najważniejszych aspektów funkcjonowania LGD – przebiegu konkursów, stopnia realizacji budżetu i zaplanowanych wskaźników etc. Najważniejsze z tych elementów ujęte są w poniższej tabeli:

Co się bada?	Kto wykonuje?	Jak się wykonuje?	Kiedy?	Ocena
Elementy podlegające monitorowaniu:				
Prawidłowość przeprowadzenia naboru (Pytanie badawcze: Czy proces realizacji naboru przebiegł prawidłowo?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	- analiza dokumentacji konkursowej - dane zebrane z przeprowadzonego naboru - ankiety dotyczące oceny świadczonego doradztwa - zebrane opinie beneficjentów oraz członków Rady	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	- zgodność terminów ogłaszania konkursów z harmonogramem - zgodność dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą - prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru - jakość świadczonego doradztwa
Rada (Pytanie badawcze: Czy Rada dokonuje	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	- analiza protokołów z posiedzeń Rady - analiza pozostałej dokumentacji związanej z	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	- ocena zgodności przeprowadzonej oceny z wytycznymi i zapisami Regulaminu

wyboru operacji zgodnie z wytycznymi oraz zapisami Regulaminu Rady?)		organizacją posiedzenia Rady i wyborem operacji do realizacji		<ul style="list-style-type: none"> - ocena frekwencji, sposobu i prawidłowości dokonywania oceny przez poszczególnych członków Rady - ocena stopnia akceptacji i zrozumienia przez członków Rady kryteriów wyboru operacji - analiza potrzeb szkoleniowych i doradczych związanych z prawidłowością dokonywania oceny
Budżet LSR (Pytanie badawcze: Czy stopień realizacji budżetu jest zgodny z planem zapisanym w LSR?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane zebrane z przeprowadzonych konkursów - OFSA - dane ze sprawozdań i wniosków o płatność - dane dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących i aktywizacji oraz projektów współpracy 	Co 12 m-cy do końca lutego-kolejnego roku za rok poprzedni	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia zgodności wydatkowanych środków z założeniami zapisanymi w LSR - ocena stopnia wykorzystania budżetu w podziale na cele, przedsięwzięcia oraz operacje - ocena stopnia wykorzystania budżetu na projekty współpracy oraz koszty bieżące i aktywizację
Wskaźniki realizacji celów (Pytanie badawcze: Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem zapisanym w LSR?)	Pracownik biura, któremu przypisano tę kompetencję (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane zebrane od beneficjentów operacji i grantobiorców w ramach projektów grantowych (ankiety monitorujące, sprawozdania, karty monitoringu etc.) - dane dotyczące realizacji projektów współpracy 	Co 12 m-cy do końca lutego-kolejnego roku za rok poprzedni	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu
Potencjalni beneficjenci (Pytanie badawcze: Które grupy beneficjentów są zainteresowane pozyskaniem środków z LSR?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane z doradztwa - dane ze szkoleń i spotkań informacyjnych - dane z kontaktów i zapytań telefonicznych, mailowych, etc. 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia zgodności przyjętej w LSR struktury beneficjentów z faktycznym zainteresowaniem

Zakres monitoringu i ewaluacji stosowany w LGD Ujście Baryczy obejmuje procedura będąca załącznikiem do LSR.

XIII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ujście Baryczy zwróciła się z wnioskiem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu o wydanie opinii czy Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2016-2023 wymaga strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wniosek wraz z projektem Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 wpłynął 26 listopada 2015 r do RDOŚ. Otrzymaliśmy decyzję nr WSI.410.661.2015.KM z 23 grudnia. 2015r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska po zapoznaniu się z treścią projektu oraz załączonych do niego materiałów wyraża opinię, że nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Mając na uwadze charakter planowanych działań, a także ogólny charakter dokumentu można uznać, że realizacja ustaleń LSR nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko oraz na obejmujące obszary chronione.

Ponadto Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna we Wrocławiu pismem z dnia 8 grudnia 2015r. poinformowała o braku konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)
2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020
3. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności
4. Wytoczne w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.
5. Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
6. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020
7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego
8. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Góra na lata 2015-2025
9. Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy Niechlów na lata 2009-2015
10. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Wąsosz na lata 2004 – 2013
11. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wąsosz na lata 2012 - 2015
12. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów społecznych Gminy Wąsosz na lata 2011-2020
13. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Góra na lata 2010-2013 z perspektywa na 2014-2020
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Góra na lata 2013-2018
15. Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Góra na lata 2012-2015.
16. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2016 (Gmina Niechlów)
17. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Niechlów na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020
18. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
19. Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego (GUS)

XIV. ZAŁĄCZNIKI

1. ZAŁĄCZNIK NR 1 – PLAN DZIAŁANIA	59
2. ZAŁĄCZNIK NR 2 – BUDŻET LSR	63
3. ZAŁĄCZNIK NR 3 – PLAN KOMUNIKACJI	64
4. ZAŁĄCZNIK NR 4 – PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU	68
5. ZAŁĄCZNIK NR 5 - PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR	76

Cel ogólny nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres programu	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	Planowane wsparcie w euro	PROW/RPO		
Cel szczegółowy 1.1															
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	0	0	0	1 szt.	50%	19 778,54	1 szt.	100%	16 911,36	2 szt.	36 689,90	PROW	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba zrealizowanych operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	0	0	0	3 szt.	100%	11 526,54	0	0	0	3 szt.	11 526,54	PROW	Realizacja LSR	
Razem cel szczegółowy 1.1				0			31 305,08			16 911,36		48 216,44			
Cel szczegółowy 1.2															
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	0	0	0	3 szt.	100%	12 154,56	0	0	0	3 szt.	12 154,56	PROW	Realizacja LSR	
	Liczba wydarzeń/ imprez	0	0	0	4 szt.	44,44%	8 075,53	5 szt.	100%	32 500,00	9 szt.	40 575,53	PROW	Realizacja LSR	
	Ilość rodzajów materiałów promocyjnych	0	0	0	5 szt.	100%	4 123,06	0	0	0	5 szt.	4 123,06	PROW	Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 1.2.2.	Liczba wydawnictw promujących obszar Ujścia Baryczy	2 szt.	50%		2 szt.	100%					4 szt.		PROW	aktywizacja	
	Liczba spotkań/wydarzeń adresowanych do mieszkańców	2 szt.	50%		1 szt.	75%			1 szt.	100%	4 szt.		PROW	aktywizacja	
	Ilość rodzajów materiałów promocyjnych	3 szt.	37,5%		3 szt.	75%			2 szt.	100%	8 szt.		PROW	aktywizacja	
	Liczba stron internetowych/ podstron w portalach społecznościowych promujących obszar	0,75 szt.	37,5%		0,75 szt.	75%			0,5 szt.	100%		2 szt.		PROW	aktywizacja
	Liczba realizowanych projektów współpracy	0	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	9 000	1 szt.	9 000	PROW	współpraca
Razem cel szczegółowy 1.2				0			24 353,15			41 500,00		65 853,15			

Cel szczegółowy 1.3														
Przedsięwzięcie 1.3.1	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0	0	0	7 szt.	100%	24 253,27	0	0	0	7 szt.	24 253,27	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.3.2	Liczba nowych/przebudowanych obiektów służących turystyce rowerowej	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	29 609,12	1 szt.	29 609,12	PROW	Realizacja LSR
	Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	1 szt.	50%	78 045,89	1 szt.	100%	26 271,24	0	0	0	2 szt.	104 317,13	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych/przebudowanych, zmodernizowanych obiektów służących rekreacji mieszkańców, zagospodarowania terenu na potrzeby rekreacji	0	0	0	0	0	0	4 szt.	100%	89 000,00	4 szt.	89 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.3.3	Ilość uruchomionych punktów informacji turystycznej	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%		1 szt.		PROW	aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.3				78 045,89			50 524,51			118 609,12		247 179,52		
RAZEM CEL OGÓLNY 1				78 045,89			106 182,74			177 020,48		361 249,11		
Cel ogólny nr 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		program	Poddziałanie / zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacja wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacja wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacja wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	Planowane wsparcie w euro		
Cel szczegółowy 2.1														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	2 szt.	6,66%	47 694,62	13 szt.	50%	293 007,53	15 szt.	100%	291 200,93	30 szt.	631 903,08	PROW	Realizacja LSR

	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	1 szt.	33%	46 008,57	1 szt.	66%	52 220,68	2 szt.	100%	133 083,37	4 szt.	231 312,62	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				93 703,19			345 228,21			424 284,30		863 215,70		
RAZEM CEL OGÓLNY 2				93 703,19			345 228,21			424 284,30		863 215,70		
Cel ogólny nr 3	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		program	Poddziałanie / zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	Planowane wsparcie w euro		
Cel szczegółowy 3.1														
Przedsięwzięcie 3.1.1	Liczba szkoleń	0	0	0	0	0	0	3 szt.	100%	22 098,96	3 szt.	22 098,96	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 3.1.2	Liczba wydawnictw	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	6 000	1 szt.	6 000	PROW	współpraca
	Liczba warsztatów/wydarzeń/działań rozwijających potencjał społeczności lokalnych, w tym np. edukacja przyrodnicza/klimatyczna	0	0	0	0	0	0	3 szt.	100%	7 500	3 szt.	7 500	PROW	współpraca
Przedsięwzięcie 3.1.3	Liczba spotkań/ wydarzeń adresowanych do mieszkańców	13 szt.	36%		13 szt.	72%		10 szt.	100%		36 szt.		PROW	aktywizacja
Razem cel szczegółowy 3.1				0			0			35 598,96		35 598,96		
Cel szczegółowy 3.2														

Przedsię wzięcie e 3.2.1	Liczba spotkań/ wydarzeń adresowanych do mieszkańców	5 szt.	33%		6 szt.	73%		4 szt.	100%		15 szt.		PROW	aktywizacja		
Przedsię wzięcie e 3.2.2	Liczba wydarzeń/imprez	0	0	0	0	0	0	4 szt.	100%	31 336,14	4 szt.	31 336,14	PROW	Realizacja LSR		
Przedsię wzięcie 3.2.3	Liczba centrów aktywności społecznej objętych dofinansowaniem	0	0	0	3 szt.	75%	154 493,71	1 szt.	100%	23 606,38	4 szt.	178 100,09	PROW	Realizacja LSR		
Razem cel szczegółowy 3.2						0				154 493,71			54 942,52		209 436,23	
RAZEM CEL OGÓLNY 3						0				154 493,71					90 541,48	245 035,19
Funkcjonowanie LGD		-	31,53%	100 892,17	-	74,63%	137 867,59	-	100%	81 130,24	-	319 890,00	PROW	Koszty bieżące i aktywizacja		
RAZEM LSR						272 641,25				743 772,25					772 976,50	1 789 390,00
Planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania realizacja LSR PROW												Kwota w euro	% budżetu poddziałania realizacja LSR			
												863 215,70	59,66%			

Załącznik nr 2 do LSR

PIERWOTNY BUDŻET (dla kursu euro 4 zł)

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					Razem EFSI
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (wdrażanie)	4 500 0000,00	-	-	-		4 500 000,00
Współpraca (projekty współpracy)	90 000,00			-		90 000,00
Koszty bieżące	1 000 000,00	-	-	-	-	1 000 000,00
Aktywizacja	125 000,00	-	-	-	-	125 000,00
Razem	5 715 000,00	-	-	-	-	5 715 000,00

BUDŻET LSR Z UWZGLĘDNIENIEM DODATKOWYCH ŚRODKÓW (kwota w EURO)

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					Razem EFSI
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (wdrażanie)	1 447 000	-	-	-		1 447 000
Współpraca (projekty współpracy)	22 500			-		22 500
Koszty bieżące i aktywizacja	319 890	-	-	-	-	319 890
Razem	1 789 390	-	-	-	-	1 789 390

Pierwotny plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 (dla kursu euro 4 zł)

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 706 556,60	975 443,40		2 682 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 156 793,40		661 206,60	1 818 000,00
RAZEM	2 863 350,00	975 443,40	661 206,60	4 500 000,00

Załącznik nr 3 do LSR - PLAN KOMUNIKACJI

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Wskaźniki (produkt)	Efekty działań komunikacyjnych (rezultat)
I poł. 2016	Rozpowszechnienie informacji dot. nowego okresu programowania oraz nowej LSR 2016-2022	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2016-2022	Mieszkańcy obszaru, potencjalni beneficjenci, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	artykuł w prasie lokalnej	1 artykuł 1 tys. - liczba osób do których potencjalnie dotrze informacja	1 tys. osób uzyska ogólne informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2016-2022 (nabędzie wiedzę) 45 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę)
				ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy gmin, ośrodki kultury, PUP, OPS-y, inne)	10 miejsca	
				artykuł na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	5 różnych stron i portali	
				publikacja LGD – ulotka informacyjna - skrót LSR i kryteria wyboru	500 szt. ulotki informacyjnej	
				spotkania	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) 45 osób	
				plakat	60 szt.	
II poł. 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, warsztaty tematyczne dot. celów LSR i kryteriów wyboru	3 spotkania (po jednym w każdej gminie) 30 osób	75 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. celów i kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
				indywidualne konsultacje z wnioskodawcami w każdej gminie	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) - punkt konsultacyjny 15 osób	
				publikacja LGD – ulotka informacyjna - skrót LSR i kryteria wyboru kolportowana na spotkaniach	500 szt. ulotki informacyjnej	
				doradztwo indywidualne w biurze LGD	30 osób korzystających z doradztwa indywidualnego w	

					biurze LGD	
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, warsztaty, szkolenia tematyczne dot. możliwości pozyskania dofinansowania w ramach LSR	3 spotkania (po jednym w każdej gminie) 30 osób	120 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. możliwości pozyskania dofinansowania w ramach LSR
				indywidualne konsultacje z wnioskodawcami w każdej gminie	3 spotkania (po jednym w każdej gminie) 30 osób	
				doradztwo indywidualne w biurze LGD	60 osób korzystających z doradztwa indywidualnego w biurze LGD	
				artykuł w prasie lokalnej	1 artykuł 1 tys. - liczba osób do których potencjalnie dotrze informacja	1 tys. osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w ramach LSR
				artykuł na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	3 różne strony i portale	1 tys. osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w ramach LSR
				biuletyn informacyjny	100 szt.	100 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w ramach LSR
2018	Poinformowanie potencjalnych	Spotkania nt. zasad sporządzania	potencjalni beneficjenci, w szczególności	spotkania, warsztaty, szkolenia tematyczne dot. możliwości	3 spotkania (po jednym w każdej gminie)	120 osób uzyska szczegółowe

	wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	pozyskania dofinansowania w ramach LSR	30 osób	informacje (nabędzie wiedzę) dot. możliwości pozyskania dofinansowania w ramach LSR
				doradztwo indywidualne w biurze LGD	60 osób korzystających z doradztwa indywidualnego w biurze LGD	
				indywidualne konsultacje z wnioskodawcami w każdej gminie	3 spotkania (po jednym w każdej gminie) 30 osób	
				biuletyn informacyjny	100 szt.	100 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w ramach LSR
2019	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Konkurs, wizyta studyjna, publikacja	Mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	konkursy na temat zrealizowanych projektów w ramach PROW 2014-2020 na terenie LGD: - plastyczny dla dzieci, - fotograficzny	30 dzieci złoży pracę w konkursie plastycznym, 30 osób złoży prace w konkursie fotograficznym	60 osób odnotowało rezultaty wdrażania PROW 2014-2020 na obszarze LGD
				Wizyta studyjna	15 osób weźmie udział w wizycie studyjnej	15 osób zdobędzie wiedzę w zakresie dobrych praktyk wdrażania projektów dot. rozwoju turystyki
				Publikacja – kalendarz ilustrowany zdjęciami, rysunkami przedstawiającymi wdrażanie LSR	200 szt. kalendarza na rok 2020	200 osób uzyska informacje o efektach wdrażania LSR
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy	spotkania, warsztaty tematyczne dot. możliwości pozyskania dofinansowania w ramach LSR	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) 30 osób	65 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. możliwości
				doradztwo indywidualne w biurze LGD	20 osób korzystających z doradztwa indywidualnego w	

	sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	LGD	defaworyzowane określone w LSR		biurze LGD	pozyskania dofinansowania w ramach LSR
				indywidualne konsultacje z wnioskodawcami w każdej gminie	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) 15 osób	
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, warsztaty tematyczne dot. możliwości pozyskania dofinansowania w ramach LSR	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) 30 osób	65 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. celów i kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
				doradztwo indywidualne w biurze LGD	20 osób korzystających z doradztwa indywidualnego w biurze LGD	
				indywidualne konsultacje z wnioskodawcami w każdej gminie	3 spotkań (po jednym w każdej gminie) 15 osób	
				Badanie satysfakcji mieszkańców obszaru LGD z efektów wdrażania LSR	150 osób weźmie udział w badaniach satysfakcji	150 osób ocenie działalność LGD
2020	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD beneficjentom w zakresie dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, np. w zakresie komunikacji interpersonalnej	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy -	wnioskodawcy -	ankiety elektroniczne	Ankiety przesłane zostaną wnioskodawcom - do min. 50% wnioskodawców zakończonych konkursów	Zwrot min 25 % ankiet
II poł. 2020	Poinformowanie ogółu mieszkańców o efektach wdrażania LSR	Kampania informacyjna nt. głównych efektów wdrażania LSR	wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	- artykuł w prasie lokalnej - informacja na stronie internetowej LGD	- 1 artykuł - 1 strona internetowa	1 tys.- liczba osób do których dotrze informacja

		2016-2023				
2021	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, warsztaty szkolenia	1 spotkanie 10 osób	30 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. celów i kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
				Doradztwo indywidualne w biurze LGD	20 osób	
2021	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Konkurs, publikacja	Mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	Konkurs fotograficzny dla dzieci, młodzieży i dorosłych	30 uczestników konkursu 30 prac konkursowych	30 osób odnotowało rezultaty wdrażania PROW 2014-2020 na obszarze LGD 200 osób uzyska informacje o efektach wdrażania LSR
				Publikacja – kalendarz ilustrowany zdjęciami, przedstawiającymi wdrażanie LSR	200 szt. kalendarza na rok 2022	
2022	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, warsztaty szkolenia	2 spotkanie 20 osób	40 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. celów i kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
				Doradztwo indywidualne w biurze LGD	20 osób	
2022	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Publikacja	Mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR, potencjalni turyści	Publikacja – kolorowanka przedstawiająca rezultaty realizacji PROW na obszarze i atrakcje regionu	2000 szt.	2000 osób uzyska informację o efektach wdrażania PROW na obszarze LGD

2023	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o planowanych naborach, zasadach sporządzania wniosków do LGD, celach, przedsięwzięciach i kryteriach oceny wniosków	Spotkania nt. zasad sporządzania wniosków i procedury ich wyboru przez Radę LGD	potencjalni beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	spotkania, szkolenia	2 spotkania 15 osób	35 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. celów i kryteriów wyboru operacji w ramach LSR
				Doradztwo indywidualne w biurze LGD	20 osób	
2023	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Wydarzenie promocyjno-informacyjne	Mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR, potencjalni turyści	Jarmark Bożonarodzeniowy, ekspozycja produktów lokalnych	1 wydarzenie 300 osób	300 osób uzyska informację na temat produktów lokalnych z terenu LGD oraz możliwości pozyskiwania finansowania z PROW na działalność z zakresu produkcji i sprzedaży produktu lokalnego
2023	Realizacja celów środowiskowych LSR	Spotkania warsztatowe	Mieszkańcy obszaru, w przedstawiciele grup defaworyzowanych, dzieci i młodzież	Spotkania/warsztaty	3 spotkania 30 osób	30 osób pozyska wiedzę z zakresu działań środowiskowych i ochrony zasobów obszaru
2024	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Wydarzenie informacyjne	Mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR, potencjalni turyści	Wydarzenie informacyjne/wystawa/konferencja przedstawiająca rezultaty realizacji PROW na obszarze i atrakcje regionu	1 wydarzenie 50 osób	50 osób pozyska wiedzę nt. PROW 2014-2020, rezultatach jego wdrażania na obszarze, rezultatach wdrażania LSR

2024	Informowanie o PROW 2014-2020 i rezultatach jego realizacji	Artykuł w lokalnych mediach	wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	Ogłoszenie/ artykuł/ informacja w prasie lokalnej	1 artykuł Nakład 1000 szt	1000 odbiorców uzyska wiedzę na temat efektów wdrażania LSR
2024	Poinformowanie Beneficjentów o zasadach rozliczania projektów dofinansowanych z LSR	Doradztwo indywidualne	beneficjenci, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	Doradztwo indywidualne w biurze LGD	10 osób	10 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) dot. rozliczenia operacji dofinansowanych w ramach LSR

Załącznik nr 4 „Monitoring i ewaluacja”

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji na podstawie których Zarząd, Rada i członkowie LGD mogą dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów.

Funkcjonowanie LGD powinno być na bieżąco monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działań. Ewaluacja jest niezbędna do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD. Za proces ewaluacji odpowiedzialny jest Zarząd LGD.

Proces ewaluacji uwzględnił będzie również podejście partycypacyjne, tj. zaangażuje społeczność lokalną w proces ewaluacji.

Monitorowaniu będą podlegać następujące aspekty działań LGD:

- monitorowanie harmonogramu ogłaszania konkursów,
- monitorowanie budżetu LGD,
- monitorowanie wskaźników realizacji LSR
- monitorowanie strony internetowej LGD,
- monitorowanie szkoleń organizowanych przez LGD,
- monitorowanie konkursów organizowanych przez LGD,
- monitorowanie struktury partnerstwa LGD,

Dzięki temu LGD dba o swoją stabilną sytuację finansową i podejmuje działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.

System monitorowania będzie polegać na:

- gromadzeniu danych na podstawie formularzy, wniosków, informacji uzyskanych od podmiotu wdrażającego (UM) o zawartych umowach i wysokości środków wypłacanych beneficjentom na realizację operacji oraz własnych danych z przeprowadzonych konkursów,
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami, ankiet i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
- weryfikacji osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych przedsięwzięć,
- dokonywania przeglądu procedur wewnętrznych wdrożenia poszczególnych działań LSR,
- gromadzeniu danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie LGD zgodnie z procedurą określoną w umowie z podmiotem wdrażającym.

Sposoby raportowania:

- raporty pisemne i sprawozdania dotyczące realizacji operacji i funkcjonowania LGD,
- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze,

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest **Zarząd i Biuro LGD**. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym.

Przed każdym Walnym Zebraniem Członków, na którym udziela się absolutorium Zarządowi, Komisja Rewizyjna sporządzi i przedstawi raport za miniony rok. Raport powinien być podawany do wiadomości publicznej zgodnie z zasadą jawności.

Ewaluacja i monitoring może być prowadzona przez ekspertów zewnętrznych.

Informacje uzyskane w trakcie monitoringu i ewaluacji będą służyły aktualizacji LSR-u.

W przypadku wdrażania LSR planujemy dokonać ewaluacji on-going oraz ex-post.

Ewaluacja on-going (wewnętrzna) odbywać się będzie co najmniej raz w roku.

Ewaluacja wewnętrzna (bieżąca, realizowana samodzielnie) – będzie serią przeprowadzanych corocznie ćwiczeń analityczno – refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR. Jej wyniki posłużą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań – jeśli będzie to konieczne – oraz

będą stanowić wkład w ewaluację zewnętrzną. Ewaluacja wewnętrzna będzie realizowana w oparciu o spotkanie refleksyjno – analityczne tzw. warsztaty refleksyjne, przeprowadzane na początku każdego roku kalendarzowego. Wypracowane na nim wnioski zasilają o dodatkowe informacje sprawozdanie roczne z realizacji LSR za rok poprzedni. Cykl działań przygotowujących do warsztatów refleksyjnych obejmuje następujące obszary:

- podczas bieżącej działalności biuro LGD zbiera informację zwrotną o odbiorze realizacji LSR i działań LGD poprzez np. dokumentowanie spotkań z mieszkańcami, wnioskodawcami pod kątem zgłaszanych uwag, problemów, potrzeb itp.; zbiera opinie społeczności lokalnej o odbiorze realizacji LSR np. poprzez przeprowadzanie wywiadów, ankiet, sondaży lub innych narzędzi do zbierania opinii od kluczowych interesariuszy (gminy) i przedstawicieli społeczności lokalnej;
- pracownicy biura przygotowują zestawienie dostępnych danych za badany okres i co najmniej 3 dni przed warsztatami przekazują je uczestnikom. Dane zawarte w zestawieniu dotyczą co najmniej: realizacji finansowej i rzeczowej LSR, funkcjonowania LGD i biura, sytuacji społeczno – gospodarczej obszaru.
- Biuro LGD organizuje co najmniej 5-godzinne warsztaty refleksyjne na temat realizacji LSR i o działaniach LGD w minionym roku. Uczestnikami warsztatów powinni być: pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD (wskazane jest zapewnienie udziału przedstawicieli wszystkich interesariuszy). LGD może też zaprosić do udziału w warsztatach przedstawicieli innych LGD, beneficjentów oraz przedstawicieli samorządu województwa.

Podczas warsztatów refleksyjnych dyskusja powinna być zorganizowana co najmniej wokół poniższych pytań:

- a) Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadawalającą?
- b) W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- c) W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?
- d) W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?
- e) Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?
- f) Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?
- g) Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno – promocyjnych, doradczych)?
- h) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

Na koniec warsztatów refleksyjnych powinno nastąpić podsumowanie spotkania – zebranie wszystkich ustaleń dotyczących koniecznych działań do wdrożenia w kolejnym roku.

Prezentowane dane i ustalenia poczynione w ramach warsztatów refleksyjnych będą gromadzone w sposób uporządkowany i porównywalny z roku na rok tak, aby mogły stanowić użyteczny wkład w analizę prowadzoną podczas ewaluacji zewnętrznej po zakończeniu realizacji LSR.

Ewaluacja zewnętrzna – odbędzie się jednokrotnie w latach 2020 – 2022. Powinien ją przeprowadzić niezależny ewaluator.

Zakres badania powinien dotyczyć co najmniej następujących obszarów badawczych/pytań:

- Ocena wpływu na główny cel LSR - Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
- Ocena wpływu na kapitał społeczny - Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?, w jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
- Przedsiębiorczość – W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości? Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
- Turystyka i dziedzictwo kulturowe – W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego? W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
- Grupy defaworyzowane – Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup? Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego? Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Innowacyjność – W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne? Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
- Projekty współpracy – Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy? Jaka formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
- Ocena funkcjonowania LGD – Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalała na efektywną i skuteczną

realizację LSR? Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)? Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała LSR?

- Ocena procesu wdrażania – Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem? Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów? Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)? Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
- Wartość dodana podejścia LEADER – Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie? Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany? Czy projekty zrealizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te Projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia? Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/ tematu określonego w LSR?

Z ewaluacji zewnętrznej zostanie sporządzony raport końcowy obejmujący:

- streszczenie najważniejszych wyników badania
- spis treści
- opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakresy ewaluacji
- opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania
- opis wyników badania wraz z ich interpretacją
- odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze
- podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje
- spis tabel i wykresów
- aneksy tworzone w toku realizacji badania.

Raport z badania LSR będzie umieszczony na stronie internetowej LGD oraz przesłany w wersji elektronicznej, edytowalnej do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z informacjami na temat sposobu realizacji rekomendacji i zaleceń w nim zawartych.

Ewaluacja wewnętrzna i zewnętrzna będzie prowadzona zgodnie z obowiązującymi wytycznymi ministerialnymi w tym zakresie.

Kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane w ewaluacji LSR:

- Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
- Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
- Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
- Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
- Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych:

Prowadzony monitoring oraz ewaluacja z jednej strony oceniają stopień wdrażania założeń LSR, a z drugiej strony płynące z nich dane sygnalizować mogą o barierach czy problemach mających wpływ na prawidłowe wdrażanie LSR.

Wyniki płynące z ewaluacji oraz analizy danych monitoringowych wykorzystane zostaną do:

- Informowania społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy o stopniu osiągnięcia zaplanowanych celów i wskaźników, wykorzystania środków finansowych, sukcesach i porażkach w realizacji LSR;
- Procedury aktualizacji strategii. W przypadku, gdy analiza danych monitoringowych i ewaluacja wykażą zapóźnienia w procesie wdrażania, pojawienie się problemów i barier wymagających interwencji, stanowić to będzie podstawę

i uzasadnienie do uruchomienia procedury aktualizacji strategii. Aktualizacja ta dotyczyć może jednego (np. kryteriów wyboru operacji) lub kilku elementów (np. wskaźników, budżetu) strategii.

Planowanie monitoringu:

W procesie monitoringu badane powinny być elementy głównie ilościowe dotyczące najważniejszych aspektów funkcjonowania LGD – przebiegu konkursów, stopnia realizacji budżetu i zaplanowanych wskaźników etc. Najważniejsze z tych elementów ujęte są w poniższej tabeli:

Co się bada?	Kto wykonuje?	Jak się wykonuje?	Kiedy?	Ocena
Elementy podlegające monitorowaniu:				
Prawidłowość przeprowadzenia naboru (Pytanie badawcze: Czy proces realizacji naboru przebiegł prawidłowo?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji konkursowej - dane zebrane z przeprowadzonego naboru - ankiety dotyczące oceny świadczonego doradztwa - zebrane opinie beneficjentów oraz członków Rady 	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	<ul style="list-style-type: none"> - zgodność terminów ogłaszania konkursów z harmonogramem - zgodność dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą - prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru - jakość świadczonego doradztwa
Rada (Pytanie badawcze: Czy Rada dokonuje wyboru operacji zgodnie z wytycznymi oraz zapisami Regulaminu Rady?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - analiza protokołów z posiedzeń Rady - analiza pozostałej dokumentacji związanej z organizacją posiedzenia Rady i wyborem operacji do realizacji 	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	<ul style="list-style-type: none"> - ocena zgodności przeprowadzonej oceny z wytycznymi i zapisami Regulaminu - ocena frekwencji, sposobu i prawidłowości dokonywania oceny przez poszczególnych członków Rady - ocena stopnia akceptacji i zrozumienia przez członków Rady kryteriów wyboru operacji - analiza potrzeb szkoleniowych i doradczych związanych z prawidłowością dokonywania oceny
Budżet LSR (Pytanie badawcze: Czy stopień realizacji budżetu jest zgodny z planem zapisanym w LSR?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane zebrane z przeprowadzonych konkursów - OFSA - dane ze sprawozdań i wniosków o płatność - dane dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących i aktywizacji oraz projektów współpracy 	Co 12 m-cy do końca lutego kolejnego roku za rok poprzedni	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia zgodności wydatkowanych środków z założeniami zapisanymi w LSR - ocena stopnia wykorzystania budżetu w podziale na cele, przedsięwzięcia oraz operacje - ocena stopnia wykorzystania budżetu na projekty współpracy oraz koszty bieżące i aktywizację

Wskaźniki realizacji celów (Pytanie badawcze: Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem zapisanym w LSR?)	Pracownik biura, któremu przypisano tę kompetencję (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane zebrane od beneficjentów operacji i grantobiorców w ramach projektów grantowych (ankiety monitorujące, sprawozdania, karty monitoringu etc.) - dane dotyczące realizacji projektów współpracy 	Co 12 m-cy do końca lutego-kolejnego roku za rok poprzedni	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu
Potencjalni beneficjenci (Pytanie badawcze: Które grupy beneficjentów są zainteresowane pozyskaniem środków z LSR?)	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> - dane z doradztwa - dane ze szkoleń i spotkań informacyjnych - dane z kontaktów i zapytań telefonicznych, mailowych, etc. 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia zgodności przyjętej w LSR struktury beneficjentów z faktycznym zainteresowaniem

Planowanie ewaluacji:

W przypadku oceny funkcjonowania, LGD powinna wskazać istotne elementy swojego funkcjonowania, które będą podlegały ocenie. Elementy te powinny pozwolić sprawdzić, czy LGD funkcjonuje poprawnie. Do tej kategorii należeć mogą elementy takie jak: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena realizacji planu komunikacji, wpływu działalności LGD na rozwój regionu, etc.

W przypadku oceny wdrażania LSR należy wskazać również jak najwięcej elementów oceniających proces wdrażania LSR. Elementy te powinny móc sprawdzić, czy realizacja LSR przebiega zgodnie z założeniami. Elementami tymi mogą być np.: stopień realizacji celów i wskaźników (ocena procesu), stopień realizacji wybranych operacji (ocena elementów mających wpływ na stopień osiągnięcia), wykorzystania budżetu, jakość i akceptacja stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, ocena sposobu realizacji konkursów itp. Najważniejsze z tych elementów ujęte są w poniższej tabeli:

Co się bada?	Kto wykonuje?	Jak się wykonuje?	Kiedy?	Ocena
Elementy procesu wdrażania LSR podlegające ewaluacji:				
<p>Cele i przedsięwzięcia określone w LSR</p> <p>(Pytanie badawcze: Jakie uwarunkowania mają wpływ na stopień realizacji zaplanowanych celów?)</p> <p>(Pytanie badawcze: Jaki jest stopień akceptacji przez mieszkańców zaplanowanych celów?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji celów i przedsięwzięć do aktualnych potrzeb społeczności lokalnej - ocena zgodności celów i przedsięwzięć z aktualną sytuacją społeczno-ekonomiczną obszaru - ocena wpływu otoczenia na stopień realizacji celów i przedsięwzięć (metoda PEST) <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena w jakim stopniu realizacja celów i przedsięwzięć zaspokoiła potrzeby społeczności lokalnej - ocena zgodności zrealizowanych celów i przedsięwzięć z aktualną sytuacją społeczno-ekonomiczną obszaru - ocena wpływu otoczenia na stopień zrealizowania celów i przedsięwzięć (metoda PEST)
<p>Budżet i wskaźniki</p> <p>(Pytanie badawcze: Jakie uwarunkowania mają wpływ na stopień realizacji zaplanowanego budżetu?)</p> <p>(Pytanie badawcze: Jakie uwarunkowania mają wpływ na stopień realizacji zaplanowanych wskaźników?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji budżetu i przyjętych wskaźników przez społeczność lokalną - ocena zgodności budżetu i wskaźników z aktualną sytuacją społeczno-ekonomiczną obszaru - ocena wpływu otoczenia na stopień realizacji budżetu i wskaźników (metoda PEST) - ocena wpływu działalności zarządu i biura LGD na stopień realizacji budżetu i wskaźników <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji zrealizowanego budżetu i osiągniętych wskaźników przez społeczność lokalną - ocena wpływu zrealizowanego budżetu i osiągniętych wskaźników na aktualną sytuację społeczno-ekonomiczną obszaru - ocena wpływu otoczenia na stopień zrealizowania

				<p>budżetu i osiągnięcia wskaźników (metoda PEST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena wpływu działalności zarządu i biura LGD na stopień realizacji budżetu i wskaźników
<p>Procedura wyboru operacji, ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów wyboru operacji</p> <p>(Pytanie badawcze: Czy zaplanowana procedura wyboru operacji jest efektywna i akceptowana przez społeczność lokalną?)</p> <p>(Pytanie badawcze: Czy zaplanowane kryteria wyboru są akceptowane przez lokalną społeczność i czy zapewniają możliwość wyboru operacji najbardziej zgodnych z LSR?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD (głównie Rady) i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD (głównie Rady) i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji i zrozumienia przez społeczność lokalną procedury wyboru operacji i kryteriów wyboru operacji - ocena zrozumienia i umiejętności zastosowania kryteriów wyboru operacji przez członków Rady - ocena wpływu lokalnych kryteriów wyboru operacji na wybór projektów w największym stopniu zgodnych z celami i wskaźnikami LSR - ocena adekwatności procedury i kryteriów do aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena wpływu lokalnych kryteriów wyboru operacji na wybór projektów w największym stopniu zgodnych z celami i wskaźnikami LSR - ocena wpływu przyjętych procedur i kryteriów wyboru na zmianę w sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru, jaką wywołało wdrażanie LSR
<p>Sposób wdrażania LSR – operacje grantowe, operacje własne, projekty współpracy</p> <p>(Pytanie badawcze: Czy zaplanowany sposób wdrażania LSR jest efektywny i akceptowany przez społeczność lokalną?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne z społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji i zrozumienia przez społeczność lokalną wyboru narzędzi wdrażania LSR - ocena wpływu konstrukcji narzędzi wdrażania na stopień osiągania celów, budżetu i wskaźników <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena wpływu konstrukcji narzędzi wdrażania na stopień osiągania celów, budżetu i wskaźników

Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji:

<p>Funkcjonowanie biura LGD</p> <p>(Pytanie badawcze: Jaka jest ocena pracy biura przez lokalną społeczność?)</p> <p>(Pytanie badawcze: Co ma wpływ na jakość i efektywność pracy biura?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena świadczonego doradztwa - ocena prowadzonych działań szkoleniowych i zakresu aktywizacji lokalnej społeczności - ocena organizacji posiedzeń Rady - ocena procesu wdrażania LSR <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena, w jakim stopniu aktywność biura i jego zaangażowanie w proces wdrażania LSR miały wpływ na zmiany w sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru
<p>Funkcjonowanie Rady LGD</p> <p>(Pytanie badawcze: Jaka jest ocena pracy Rady przez lokalną społeczność?)</p> <p>(Pytanie badawcze: Co ma wpływ na jakość i efektywność pracy Rady?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena działalności Rady, głównie procesu wyboru operacji - ocena akceptacji przez społeczność lokalną kształtu Rady i podejmowanych przez nią decyzji, ze szczególnym uwzględnieniem wyboru operacji <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena działalności Rady, głównie procesu wyboru operacji - ocena akceptacji przez społeczność lokalną kształtu Rady i podejmowanych przez nią decyzji, ze szczególnym uwzględnieniem wyboru operacji
<p>Działania komunikacyjne</p> <p>(Pytanie badawcze: Jak oceniana jest realizacja planu komunikacji?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne ze społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena efektywności i jakości prowadzonych działań komunikacyjnych - ocena akceptacji przez społeczność lokalną przyjętych działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu - ocena stopnia osiągnięcia założonych dla planu

		<p>grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>komunikacji celów i wskaźników</p> <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji przez społeczność lokalną zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu - ocena stopnia osiągnięcia założonych dla planu komunikacji celów i wskaźników
<p>Wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny obszaru</p> <p>(Pytanie badawcze: W jakim stopniu aktywność LGD, w tym wydatkowanie środków w ramach wdrażania LSR, wpłynęła na rozwój obszaru?)</p>	<p>Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) we współpracy z biurem LGD (ocena własna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analiza dokumentacji z monitoringu - warsztaty ewaluacyjne z społecznością lokalną - badania ankietowe (np. CAWI, CATI) - zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej - wywiady indywidualne z przedstawicielami LGD i społeczności lokalnej 	<p>Ewaluacja on-going do końca 2018 roku</p> <p>Ewaluacja ex-post po 2020 roku</p> <p>UWAGA – jeżeli monitoring prowadzony przez LGD wykaże taką konieczność, ewaluacja powinna być przeprowadzona wcześniej lub powtórzona po wprowadzeniu programu naprawczego</p>	<p>Ewaluacja on-going</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena wpływu wydatkowanych przez LGD środków na społeczno-ekonomiczny rozwój obszaru - ocena efektywności wydatkowania środków - ocena stopnia rozpoznawalności wspieranych przez LGD działań wśród lokalnej społeczności <p>Ewaluacja ex-post</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena akceptacji przez społeczność lokalną zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu - ocena stopnia osiągnięcia założonych dla planu komunikacji celów i wskaźników

Załącznik nr 5 „Procedura aktualizacji LSR”

Cel procedury:

Celem procedury jest:

- dostosowanie zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju do wymogów prawnych,
- aktualizacja danych zawartych w LSR,
- korekta zapisów wynikająca z monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR.

Przebieg procedury:

1. Wszyscy członkowie LGD, a także mieszkańcy obszaru mają możliwość składania propozycji zmian w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju.
2. Dodatkowo od początku 2017 roku, na stronach internetowych LGD dostępne będą ankiety dotyczące oceny procesu wdrażania LSR. Wszystkie w ten sposób zgłoszone uwagi będą na bieżąco zbierane i analizowane w biurze Lokalnej Grupy Działania.
3. Dodatkowo Biuro oraz Zarząd prowadzić będą bieżący monitoring aktów prawnych i wytycznych dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR. W momencie zmiany istniejących, czy pojawienia się nowych wytycznych dokonana zostanie analiza czy i w jakim stopniu mogą one mieć wpływ na konieczność wykonania aktualizacji LSR.

Wykorzystanie otrzymanych wyników:

1. Analiza zgłaszanych do LGD potrzeb zmian zgłaszanych potrzeb przez członków LGD Biuro przekazuje Zarządowi wszystkie zgłoszone wnioski.
2. Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd – na bieżąco w zależności od częstotliwości zmian w otoczeniu prawnym LGD.

Zalecenia:

1. Monitoring i ewaluacja prowadzone są zgodnie z procedurą dokonywania monitoringu i ewaluacji
2. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Walnego Zebrania Członków

